

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.3.2014
COM(2014) 155 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2014

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2014 (εφεξής «πίνακας αποτελεσμάτων») παρουσιάζεται στο πλαίσιο της δέσμευσης ορισμένων κρατών μελών σε μια διαδικασία μεταρρύθμισης των συστημάτων δικαιοσύνης τους, προκειμένου να καταστούν πιο αποτελεσματικά για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν άμεση σχέση με την ΕΕ και παρακολουθούνται στενά από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η ποιότητα, η ανεξαρτησία και η αποτελεσματικότητα αποτελούν βασικές συνιστώσες ενός αποτελεσματικού συστήματος δικαιοσύνης. Η εύρυθμη λειτουργία των συστημάτων δικαιοσύνης αποτελεί σημαντική διαρθρωτική προϋπόθεση στην οποία τα κράτη μέλη βασίζονται τις πολιτικές τους για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική σταθερότητα. Για τους λόγους αυτούς, από το 2011, οι εθνικές δικαστικές μεταρρυθμίσεις έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος των διαρθρωτικών συνιστωσών των κρατών μελών στα οποία εφαρμόζονται προγράμματα οικονομικής προσαρμογής¹. Από το 2012 και εξής², η βελτίωση της ποιότητας, της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των δικαστικών συστημάτων αποτελεί επίσης προτεραιότητα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, του ετήσιου κύκλου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ, όπως αναφέρεται στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης για το 2014³. Ο πίνακας αποτελεσμάτων τροφοδοτεί τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου παρέχοντας αντικειμενικά δεδομένα σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστικών συστημάτων. Το γεγονός αυτό συμβάλλει στον προσδιορισμό ζητημάτων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

Η πρόσβαση σε ένα αποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης αποτελεί ουσιώδες δικαίωμα στο οποίο ερείδονται οι ευρωπαϊκές δημοκρατίες και το οποίο κατοχυρώνεται στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Για τον λόγο αυτό, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 47). Κάθε φορά που ένα εθνικό δικαστήριο εφαρμόζει τη νομοθεσία της ΕΕ, ενεργεί ως «δικαστήριο της Ένωσης» και πρέπει να παρέχει πραγματική δικαστική προστασία σε κάθε πολίτη και σε κάθε επιχείρηση των οποίων τα δικαιώματα που εγγυάται η νομοθεσία της ΕΕ παραβιάζονται. Επομένως, η αποτελεσματικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης είναι ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας και την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Τι είναι ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης;

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης είναι ένα μέσο πληροφόρησης με στόχο να συνδράμει την ΕΕ και τα κράτη μέλη προκειμένου να επιτύχουν αποτελεσματικότερη δικαιοσύνη με την παροχή αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με την ποιότητα, την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης σε όλα τα κράτη μέλη.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων συμβάλλει στον προσδιορισμό ενδεχόμενων αδυναμιών, βελτιώσεων και ορθών πρακτικών και στοχεύει στην παρουσίαση των τάσεων σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών

¹ Το 2014, τα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής που εφαρμόζονται στην Ελλάδα, την Πορτογαλία και την Κύπρο περιλαμβάνουν προϋποθέσεις σχετικά με μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής, Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2013, COM(2012) 750 final.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2014, COM(2013) 800 final.

συστημάτων δικαιοσύνης σε βάθος χρόνου. Δεν παρουσιάζει συνολική ενιαία κατάταξη, αλλά επισκόπηση της λειτουργίας όλων των συστημάτων δικαιοσύνης με βάση διαφόρους δείκτες που ενδιαφέρουν όλα τα κράτη μέλη.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων δεν προωθεί συγκεκριμένο τύπο συστήματος δικαιοσύνης. Όποιο και αν είναι το πρότυπο του εθνικού συστήματος δικαιοσύνης και όποια και αν είναι η νομική παράδοση στην οποία θεμελιώνεται, η έγκαιρη διαθεσιμότητα, η ανεξαρτησία, η οικονομική προσιτότητα και η φιλική προς τον χρήστη πρόσβαση είναι μερικές από τις ουσιαστικές παραμέτρους που συνθέτουν ένα αποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων για το 2014 εστιάζει στις κατ' αντιδικία αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς επίσης και στις διοικητικές υποθέσεις, προκειμένου να συνδράμει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα και να αντιμετωπίσουν το δημόσιο χρέος και την οικονομική κρίση. Ο πίνακας αποτελεσμάτων αποτελεί εργαλείο που εξελίσσεται στο πλαίσιο διαλόγου με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με στόχο τον προσδιορισμό των ουσιαστικών παραμέτρων ενός αποτελεσματικού συστήματος δικαιοσύνης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει από την Επιτροπή να διευρύνει σταδιακά το πεδίο εφαρμογής του πίνακα επιδόσεων.

Πώς τροφοδοτεί ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο;

Οι κακές επιδόσεις βάσει των δεικτών του πίνακα αποτελεσμάτων απαιτούν πάντα διεξοδικότερη ανάλυση των λόγων που οδήγησαν στο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Η εν λόγω αξιολόγηση ανά χώρα πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου μέσω διμερούς διαλόγου με τις οικείες αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η αξιολόγηση αυτή λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του νομικού συστήματος και το πλαίσιο των οικείων κρατών μελών. Ενδέχεται τελικά να οδηγήσει την Επιτροπή στο να προτείνει *συστάσεις ανά χώρα* του Συμβουλίου σχετικά με την ανάγκη βελτίωσης των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης⁴.

Ποια είναι η μεθοδολογία του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης;

Ο πίνακας αποτελεσμάτων χρησιμοποιεί διάφορες πηγές πληροφοριών. Επί του παρόντος, τα περισσότερα από τα ποσοτικά δεδομένα παρέχονται από την επιτροπή αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης με τη οποία η Επιτροπή έχει συνάψει σύμβαση για την εκπόνηση συγκεκριμένης μελέτης⁵. Τα δεδομένα αυτά χρονολογούνται από το 2012 και παρασχέθηκαν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την μεθοδολογία της CEPEJ⁶. Η μελέτη περιλαμβάνει επίσης δελτία σχετικά με τις χώρες, τα οποία δίνουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα και θα πρέπει να εξετασθούν μαζί με τα διαγράμματα.

Για την κατάρτιση του πίνακα αποτελεσμάτων του 2014, η Επιτροπή αξιοποίησε επίσης επιπλέον πηγές πληροφοριών, συγκεκριμένα τη Eurostat, την Παγκόσμια Τράπεζα, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ και τα ευρωπαϊκά δικαστικά δίκτυα, και ειδικότερα το ευρωπαϊκό δίκτυο δικαστικών συμβουλίων, που απάντησαν σε ερωτηματολόγιο σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Επιπλέον στοιχεία αντλήθηκαν επίσης από δύο πιλοτικές επιτόπιες μελέτες σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί καταναλωτών και ανταγωνισμού⁷.

⁴ Η αιτιολογία των συστάσεων ανά χώρα παρουσιάζεται από την Επιτροπή σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/index_en.htm

⁵ Διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

⁶ Δεν έχουν παράσχει όλα τα κράτη μέλη δεδομένα στην CEPEJ.

⁷ Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού που εκπονήθηκε από την ICF GHK, 2014· Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί καταναλωτών που εκπονήθηκε από την Centre for Strategy and Evaluation Services LPP, 2014. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

Η αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης ως διαρθρωτική συνιστώσα της ανάπτυξης

Τα θεσμικά όργανα υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσματικών εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, αποτελούν καθοριστικό παράγοντα των οικονομικών επιδόσεων. Σε περιόδους δημόσιου χρέους, χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και την κατοχύρωση της επιστροφής στην ανάπτυξη. Οι προβλέψεις, έγκαιρες και εκτελεστές αποφάσεις της δικαιοσύνης αποτελούν σημαντικές διαρθρωτικές συνιστώσες ενός ελκυστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Συμβάλλουν στην εμπιστοσύνη και τη σταθερότητα σε ολόκληρο τον επιχειρηματικό κύκλο διατηρώντας την εμπιστοσύνη όσον αφορά την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, την εκτέλεση μιας σύμβασης, την προσέλκυση επενδύσεων, τον διακανονισμό των ιδιωτικών οφειλών ή την προστασία της ιδιοκτησίας και άλλων δικαιωμάτων.

Ο αντίκτυπος των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης στην οικονομία επισημαίνεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο⁸, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα⁹, τον ΟΟΣΑ¹⁰, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ¹¹ και την Παγκόσμια Τράπεζα¹². Η αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης παρέχει κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε μια συγκεκριμένη χώρα¹³. Από τις σχετικές έρευνες προκύπτει ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της επιχείρησης και των αποτελεσματικών συστημάτων δικαιοσύνης, και των ασθενέστερων κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων και προσλήψεων όταν υπάρχουν ελλείψεις στη λειτουργία της δικαιοσύνης¹⁴. Η ανάπτυξη στους πιο καινοτόμους τομείς, ιδίως εκείνους που συχνά βασίζονται σε άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, εξαρτάται από την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος επιβολής του νόμου¹⁵. Τα αποτελεσματικά συστήματα δικαιοσύνης ενισχύουν επίσης τον ανταγωνισμό στην αγορά. Όταν τα συστήματα δικαιοσύνης εγγυώνται την ορθή εκτέλεση των συμβάσεων, οι επιχειρήσεις αποτρέπονται από το να χρησιμοποιήσουν καιροσκοπική συμπεριφορά στις οικονομικές τους σχέσεις, ενώ μειώνεται το κόστος των συναλλαγών. Τέλος, η εμπιστοσύνη στα εύρυθμα συστήματα διευκολύνει την επιχειρηματικότητα. Οι ελλείψεις των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης συνεπάγονται υψηλότερο κόστος δανεισμού¹⁶. Οι πιστωτές είναι πιθανότερο να παράσχουν δανειακά κεφάλαια, όταν είναι βέβαιοι ότι η αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης εγγυάται ότι θα μπορέσουν να εισπράξουν τα κεφάλαια αυτά.

⁸ ΔΝΤ, «Fostering Growth in Europe Now» (Προαγωγή της ανάπτυξης στην Ευρώπη τώρα), 18 Ιουνίου 2012.

⁹ Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130516.en.html>

¹⁰ Βλ. για παράδειγμα: «What makes civil justice effective?» (Ποιοι παράγοντες καθιστούν αποτελεσματική την αστική δικαιοσύνη;), ΟΟΣΑ, Σημειώσεις πολιτικής του τμήματος οικονομικών, αριθ. 18 Ιουνίου 2013 και «The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics» (Τα οικονομικά της αστικής δικαιοσύνης: νέα στοιχεία και εμπειρικά δεδομένα διασυνοριακού χαρακτήρα), ΟΟΣΑ, έγγραφο εργασίας του τμήματος οικονομικών, αριθ. 1060.

¹¹ Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, «Έκθεση παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας για την περίοδο 2013-2014», που διατίθεται στη διεύθυνση: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

¹² Διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/~/_media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Chapters/DB14-Enforcing-contracts.pdf

¹³ Βλ. έκθεση ανά χώρα αριθ. 13/299 του ΔΝΤ.

¹⁴ Βλ. το έγγραφο εργασίας αριθ. 1303 της Τράπεζας της Ισπανίας, το έγγραφο εργασίας αριθ. 898 της Τράπεζας της Ιταλίας και την προαναφερθείσα έκθεση ανά χώρα αριθ. 13/299 του ΔΝΤ.

¹⁵ Τμήμα οικονομικών του ΟΟΣΑ, όπως αναφέρεται ανωτέρω.

¹⁶ Έκθεση ανά χώρα αριθ. 13/299 του ΔΝΤ.

Ευρεία συζήτηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

Η παρουσίαση της πρώτης έκδοσης του πίνακα αποτελεσμάτων συνέβαλε στην ευρεία ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης στην ΕΕ. Στο ψήφισμά του της 4ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης¹⁷, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέφρασε μεγάλο ενδιαφέρον για τον πίνακα αποτελεσμάτων και κάλεσε την Επιτροπή να προωθήσει αυτό το εγχείρημα. Επεσήμανε τη σημασία της διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της ανεξαρτησίας του συστήματος δικαιοσύνης, που μπορεί να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη στην Ευρώπη και να προωθήσει την ανταγωνιστικότητα, και τόνισε ότι ένα αποτελεσματικό και αξιόπιστο σύστημα δικαιοσύνης παρέχει στις επιχειρήσεις κίνητρα για ανάπτυξη και επενδύσεις σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο.

Το Συμβούλιο πρόβη σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις πτυχές του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2014 που αφορούν τη δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένου του πίνακα αποτελεσμάτων του 2013, στη συνεδρίαση του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Δεκεμβρίου. Στην άτυπη συνεδρίαση του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Μαρτίου 2014, η Επιτροπή παρουσίασε τα βασικά χαρακτηριστικά του αναμενόμενου πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2014. Στις 4 Μαρτίου, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη ενέκριναν συμπέρασμα σχετικά με τα συστήματα αστικής και εμπορικής δικαιοσύνης των κρατών μελών¹⁸.

Η αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης και ο πίνακας αποτελεσμάτων για το 2013 συζητήθηκαν επίσης κατά τη διάρκεια της διάσκεψης υψηλού επιπέδου «*Assises de la justice*» που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες στις 21 και 22 Νοεμβρίου 2013 σχετικά με τη διαμόρφωση των πολιτικών δικαιοσύνης στην Ευρώπη για τα επόμενα χρόνια¹⁹. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης αυτής, εκπρόσωποι του δικαστικού σώματος (π.χ. ανώτατα δικαστήρια, δικαστικά συμβούλια και δικαστές) και των σχετικών επαγγελματιών (π.χ. δικηγόροι και δικαστικοί υπάλληλοι) εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους και υπέβαλαν προτάσεις για τη μελλοντική τους ανάπτυξη. Ορισμένα κράτη μέλη συνέβαλαν στη συζήτηση και επεσήμαναν πτυχές της μεθοδολογίας που επιδέχονται περαιτέρω βελτίωσης. Με την ευκαιρία αυτή, δημοσιεύθηκε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου²⁰ σχετικά με τη «δικαιοσύνη στην Ευρωπαϊκή Ένωση», η οποία τόνισε κυρίως ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης στα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

Η Επιτροπή ξεκίνησε συστηματικό διάλογο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών με στόχο την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης και την περαιτέρω ανάπτυξη του πίνακα αποτελεσμάτων. Ζητήθηκε από τα κράτη μέλη να ορίσουν δύο υπεύθυνους επικοινωνίας, έναν από το δικαστικό σώμα και έναν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι πρώτες δύο συνεδριάσεις των υπευθύνων αφορούσαν τη διαθεσιμότητα των δεδομένων σχετικά με τη

¹⁷ Ψήφισμα «Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης – αστική και διοικητική δικαιοσύνη στα κράτη μέλη».

¹⁸ Όσον αφορά την Επιτροπή των Περιφερειών, ο Πρόεδρος της Επιτροπής για την ιθαγένεια, τη διακυβέρνηση, τις θεσμικές και τις εξωτερικές υποθέσεις (CIVEX) διαβίβασε ορισμένες παρατηρήσεις υπογραμμίζοντας τη σημασία της αποτελεσματικής δικαιοσύνης και της ανάπτυξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

¹⁹ Πληροφορίες σχετικά με τη διάσκεψη, τις ομιλίες και τις γραπτές συνεισφορές διατίθενται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/events/assises-justice-2013/index_en.htm

²⁰ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 385 σχετικά με τη δικαιοσύνη στην ΕΕ, διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_390_375_en.htm#385

λειτουργία των συστημάτων δικαιοσύνης και τις ορθές πρακτικές ως προς τη συλλογή δεδομένων.

2. ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

Τα πορίσματα του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2013 χρησιμοποιήθηκαν μαζί με την ειδική αξιολόγηση της κατάστασης στα κράτη μέλη για τη διατύπωση συστάσεων ανά χώρα στον τομέα της δικαιοσύνης. Κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο διατύπωσε συστάσεις προς δέκα κράτη μέλη²¹ για τη βελτίωση, ανάλογα με την οικεία χώρα, της ανεξαρτησίας, της ποιότητας και/ή της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης ή την περαιτέρω ενίσχυση της δικαστικής εξουσίας. Στην περίπτωση έξι²² εκ των δέκα κρατών μελών είχε ήδη διαπιστωθεί, το 2012, ότι αντιμετώπιζαν προκλήσεις σχετικά με τη λειτουργία των συστημάτων δικαιοσύνης τους.

Τα εν λόγω κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα σχετικά με τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος. Τα μέτρα αυτά ποικίλλουν από λειτουργικά μέτρα, όπως ο εκσυγχρονισμός της διαδικασίας διαχείρισης στο δικαστήριο, η χρήση νέων τεχνολογιών της πληροφορίας, η ανάπτυξη μηχανισμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, έως μέτρα περισσότερο διαρθρωτικού χαρακτήρα, όπως η αναδιάρθρωση της οργάνωσης των δικαστηρίων ή η απλούστευση των κανόνων πολιτικής δικονομίας που ενδέχεται να οδηγήσουν σε μείωση της διάρκειας των διαδικασιών. Η ένταση και η κατάσταση των μεταρρυθμίσεων διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη ληφθεί μέτρα και βρίσκονται στο στάδιο της εφαρμογής, σε άλλα κράτη μέλη τα απαιτούμενα μέτρα βρίσκονται ακόμα σε πρώιμο στάδιο. Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει στοιχεία από το

²¹ Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/03), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Βουλγαρίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σύγκλισης της Βουλγαρίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §5)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/20), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Ισπανίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σταθερότητας της Ισπανίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §9)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/10), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Ουγγαρίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σύγκλισης της Ουγγαρίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §5)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/11), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Ιταλίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιταλίας για την περίοδο 2012-2017 (βλ. §2)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/12), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Λετονίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σύγκλισης της Λετονίας για την περίοδο 2012-2016, της 9ης Ιουλίου 2013 (βλ. §7)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/15), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Μάλτας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σταθερότητας της Μάλτας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §5)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/16), της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Πολωνίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σύγκλισης της Πολωνίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §7)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/17) της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Ρουμανίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σύγκλισης της Ρουμανίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §7)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/19) της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Σλοβενίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβενίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §7)· Σύσταση του Συμβουλίου (2013/C 217/18) της 9ης Ιουλίου 2013, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της **Σλοβακίας** για το 2013 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου για το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας για την περίοδο 2012-2016 (βλ. §6). Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2013:217:SOM:EN:HTML>

²² BG, IT, LV, PL, SI, SK.

2012 και, συνεπώς, δεν μπορεί ακόμη να υποδείξει τις συνέπειες των μεταρρυθμίσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη, μεταξύ άλλων και για τα κράτη μέλη που έχουν ήδη λάβει φιλόδοξα μέτρα²³.

Τα πορίσματα του πίνακα αποτελεσμάτων συμβάλλουν στον καθορισμό προτεραιοτήτων για τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ. Από τις προηγούμενες εμπειρίες προκύπτει ότι τα ταμεία της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων δικαιοσύνης. Για παράδειγμα, η Εσθονία έχει χρησιμοποιήσει τα διαρθρωτικά ταμεία για να αναπτύξει εργαλεία ηλεκτρονικής δικαιοσύνης και είναι πλέον μία από τις πιο προηγμένες χώρες όσον αφορά τη χρήση των εργαλείων ΤΠΕ για τη διαχείριση των δικαστηρίων και την επικοινωνία μεταξύ των δικαστηρίων και των διαδίκων.

Η Επιτροπή χαρακτήρισε τη δικαιοσύνη τομέα προτεραιότητας για δώδεκα κράτη μέλη όσον αφορά τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020²⁴. Τα κράτη μέλη χαράσσουν τη στρατηγική τους σχετικά με τη διοχέτευση των ενωσιακών κονδυλίων για τη στήριξη της στρατηγικής της ΕΕ για το 2020 στις αποκαλούμενες «συμφωνίες εταιρικής σχέσης». Οι συμφωνίες αυτές αποτελούν μια ευκαιρία διασφάλισης της κατάλληλης κατανομής των πόρων προκειμένου να αντικατοπτρίζεται πλήρως η σημασία της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των δικαστικών συστημάτων.

3. ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2014

Αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

Ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2014 διατηρεί τους ίδιους δείκτες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών με αυτούς που χρησιμοποιήθηκαν το 2013: διάρκεια των διαδικασιών, ποσοστό διεκπεραίωσης και αριθμός εκκρεμών υποθέσεων. Επιπλέον, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2014 παρουσιάζει τα πορίσματα δύο πιλοτικών μελετών²⁵, με στόχο την παροχή πιο προσαρμοσμένων δεδομένων σχετικά με τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών όσον αφορά το δίκαιο περί ανταγωνισμού και καταναλωτών, εκφρασμένη σε μέσο όρο ημερών. Η αποτελεσματικότητα των δικαστικών συστημάτων στους δύο αυτούς τομείς είναι σημαντική για την οικονομία. Για παράδειγμα, ο αρνητικός αντίκτυπος όλων των σκληροπυρηνικών καρτέλ στην ευημερία των καταναλωτών, εκφρασμένος ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ, υπολογίζεται ότι κυμαινόταν από 0,20% έως 0,55% του ΑΕγχΠ της ΕΕ το 2011²⁶. Παρομοίως, η εφαρμογή της νομοθεσίας περί καταναλωτών

²³ Για παράδειγμα, μετά την υπογραφή του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής το 2011, η Πορτογαλία έλαβε μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και έγκαιρης εκτέλεσης των συμβάσεων, την αναδιάρθρωση του δικαστικού συστήματος και την εξάλειψη των καθυστερήσεων στην εκδίκαση των υποθέσεων. Από τα προκαταρκτικά δεδομένα για το 2013 προκύπτει ότι υπάρχουν θετικές εξελίξεις, για παράδειγμα όσον αφορά το ποσοστό διεκπεραίωσης των υποθέσεων εκτέλεσης.

²⁴ BG, CZ, EL, HR, IT, LV, LT, HU, PL, RO, SI και SK. Οι θέσεις των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη συμφωνίας εταιρικής σχέσης και σχετικών προγραμμάτων για τις συγκεκριμένες χώρες διατίθενται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/program/index_en.cfm

²⁵ Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού που εκπονήθηκε από την ICF GHK, 2014· Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί καταναλωτών που εκπονήθηκε από την Centre for Strategy and Evaluation Services LPP, 2014.

²⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων, Αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΕ που συνοδεύει την πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές

είναι εξίσου σημαντική για την οικονομία, καθώς η τελική κατανάλωση των νοικοκυριών αντιστοιχεί στο 56% του ΑΕγχΠ²⁷.

Ποιότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

Όσον αφορά την ποιότητα των συστημάτων δικαιοσύνης, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2014 χρησιμοποιεί τους ίδιους δείκτες με αυτούς του 2013. Εστιάζει σε ορισμένους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της δικαιοσύνης, όπως η κατάρτιση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων των δικαστηρίων, ο προϋπολογισμός, οι ανθρώπινοι πόροι, η διαθεσιμότητα των συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για τα δικαστήρια (που διευκολύνουν ιδιαίτερα τη σχέση μεταξύ των διαδικών και των δικαστηρίων) και η διαθεσιμότητα των μεθόδων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ), που επιτρέπει στους διαδίκους να βρουν άλλες μεθόδους για την επίλυση των διαφορών τους. Επιπλέον, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2014 παρέχει πιο συγκεκριμένα δεδομένα σχετικά με την κατάρτιση στην ενωσιακή νομοθεσία, τη χρήση ερευνών ικανοποίησης, τον προϋπολογισμό των δικαστηρίων και τον αριθμό των δικαστών.

Ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας

Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει δεδομένα σχετικά με την αντίληψη περί ανεξαρτησίας του συστήματος δικαιοσύνης, όπως παρασχέθηκαν από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) στην ετήσια έκθεσή του για την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα.

Παρόλο που η αντίληψη περί ανεξαρτησίας είναι σημαντική, καθώς μπορεί να επηρεάσει επενδυτικές αποφάσεις, το σημαντικότερο είναι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης να προστατεύεται πραγματικά στο πλαίσιο ενός συστήματος δικαιοσύνης μέσω νομικών διασφαλίσεων. Όπως ανακοινώθηκε στον πίνακα αποτελεσμάτων του 2013, η Επιτροπή ξεκίνησε συνεργασία σχετικά με την διαρθρωτική ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας με τα ευρωπαϊκά δικαστικά δίκτυα και ειδικότερα με το Ευρωπαϊκό δίκτυο δικαστικών συμβουλίων. Ο πίνακας αποτελεσμάτων για το 2014 παρουσιάζει σε παράρτημα μια πρώτη γενική συγκριτική επισκόπηση των νομικών διασφαλίσεων για την προστασία της διαρθρωτικής ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας στα νομικά συστήματα των κρατών μελών.

4. ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2014

4.1 Αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

Η καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης ισοδυναμεί με άρνηση απονομής δικαιοσύνης. Οι έγκαιρες αποφάσεις είναι ουσιώδεις για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές. Όταν λαμβάνουν τις επενδυτικές αποφάσεις τους, οι επιχειρήσεις λαμβάνουν υπόψη τον κίνδυνο να εμπλακούν σε εμπορικές διαφορές, εργασιακές ή φορολογικές διαφορές ή υποθέσεις αφερεγγυότητας. Η αποτελεσματικότητα με την οποία το δικαστικό σύστημα ενός κράτους μέλους χειρίζεται τις κατ' αντιδικία υποθέσεις είναι πολύ σημαντική. Για παράδειγμα, η νόμιμη εκτέλεση μιας σύμβασης προμήθειας ή υπηρεσιών καθίσταται πολύ δαπανηρή όσο επιμηκύνεται η διάρκεια

αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβιάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 11 Ιουνίου 2013, SWD 2013 (203) (παράγραφος 65).

²⁷ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, «Ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών στην ΕΕ», 7 Απριλίου 2011, SEC (2011) 469 (παράγραφος 2).

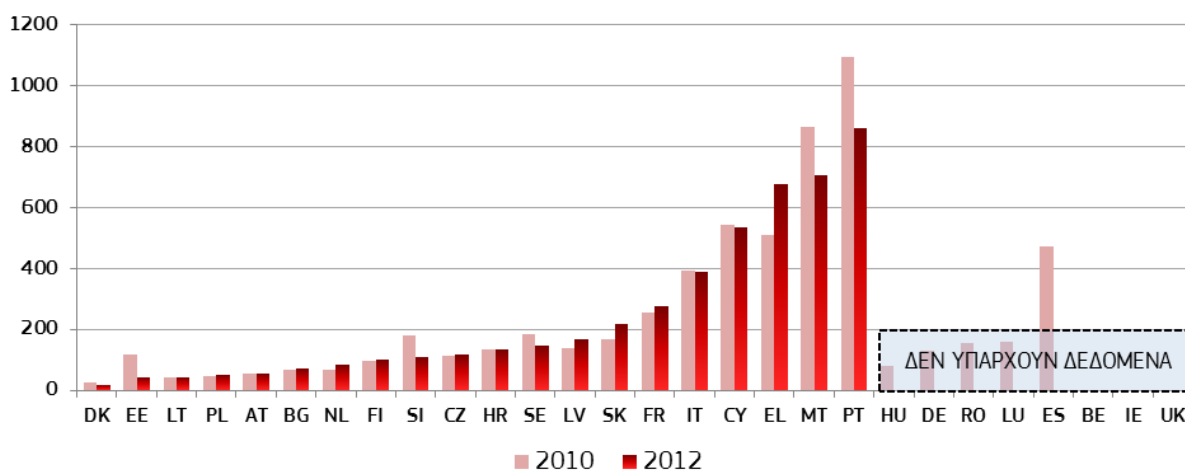
της δικαστικής διαφοράς και χάνει τη σημασία της έπειτα από ένα χρονικό σημείο, καθώς η πιθανότητα ανάκτησης χρημάτων από πληρωμές και ποινές μειώνεται.

4.1.1 Διάρκεια των διαδικασιών

Η διάρκεια των διαδικασιών αναφέρεται στον χρόνο (σε ημέρες) που απαιτείται για την επίλυση μιας υπόθεσης στο δικαστήριο, δηλαδή τον χρόνο που χρειάζεται το δικαστήριο για να εκδώσει απόφαση σε πρώτο βαθμό. Ο δείκτης του «χρόνου εκδίκασης» προκύπτει διαιρώντας τον αριθμό των μη εκδικασθεισών υποθέσεων δια του αριθμού των εκδικασθεισών υποθέσεων στη λήξη ενός έτους και πολλαπλασιάζοντας το πηλίκο επί 365 ημέρες²⁸.

Εκτός από τα διαγράμματα 4, 11 και 12, όλα τα διαγράμματα αφορούν διαδικασίες σε πρώτο βαθμό. Παρότι οι διάφορες διαδικασίες προσφυγής μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη διάρκεια της διαδικασίας, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος θα πρέπει ήδη να αντικατοπτρίζεται στον πρώτο βαθμό, καθώς ο πρώτος βαθμός αποτελεί υποχρεωτικό στάδιο για καθέναν που προσφεύγει στη δικαιοσύνη.

Διάγραμμα 1: Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων* (σε πρώτο βαθμό/σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ²⁹)

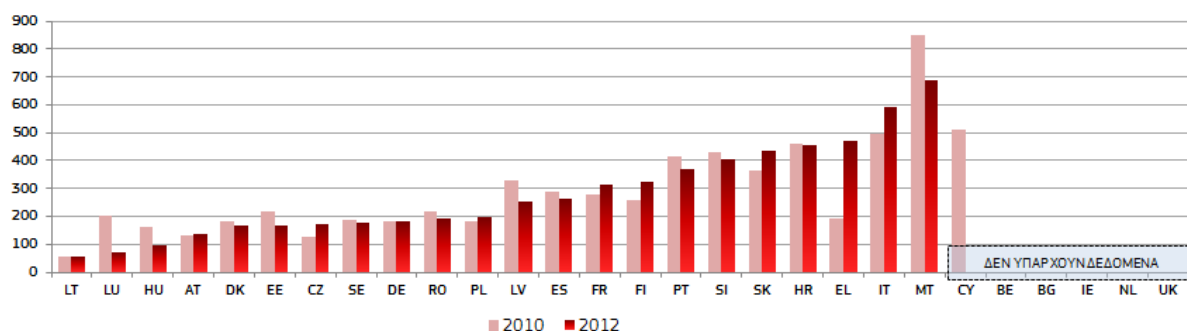

* Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ το διάγραμμα αυτό περιλαμβάνει όλες τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις κατ' αντιδικία και μη, υποθέσεις εκτέλεσης, κτηματολογικές υποθέσεις, υποθέσεις διοικητικού δικαίου (κατ' αντιδικία και μη) και άλλες μη ποινικές υποθέσεις.

²⁸ Η διάρκεια των διαδικασιών, το ποσοστό διεκπεραίωσης και ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων αποτελούν βασικούς δείκτες που καθορίζονται από την CEPEJ. Για τον ορισμό και τη διασύνδεσή τους, ανατρέξτε στη διεύθυνση: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

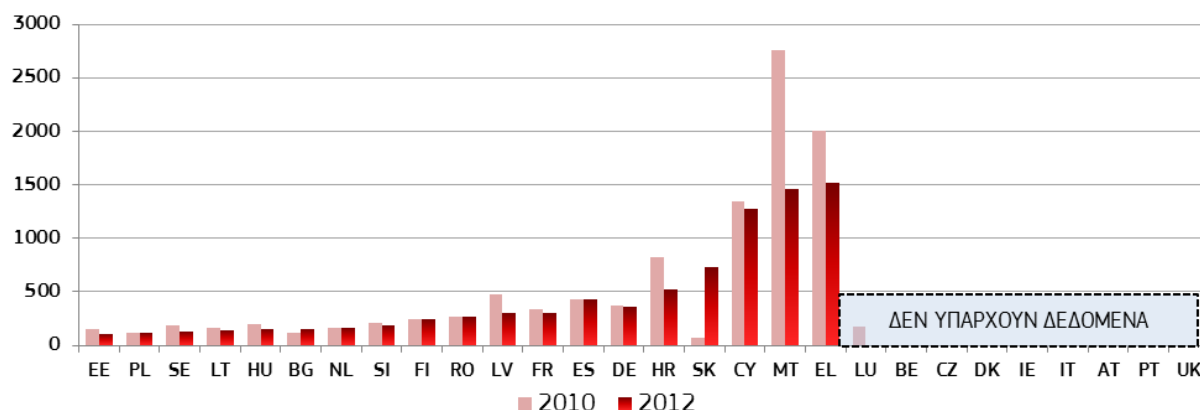
²⁹ Έκθεση για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ, που εκπονήθηκε από τη γραμματεία της CEPEJ για την Επιτροπή. Όλα τα διαγράμματα συγκρίνουν, εφόσον είναι διαθέσιμα, τα δεδομένα για το 2010 με εκείνα για το 2012. Τα δεδομένα του 2010 περιλαμβάνουν επικαιροποιήσεις από την CEPEJ μετά τη δημοσίευση της μελέτης που εκπόνησε το 2013, όπως διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή.

Διάγραμμα 2: Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση κατ' αντιδικία αστικών και εμπορικών υποθέσεων* (σε πρώτο βαθμό/σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

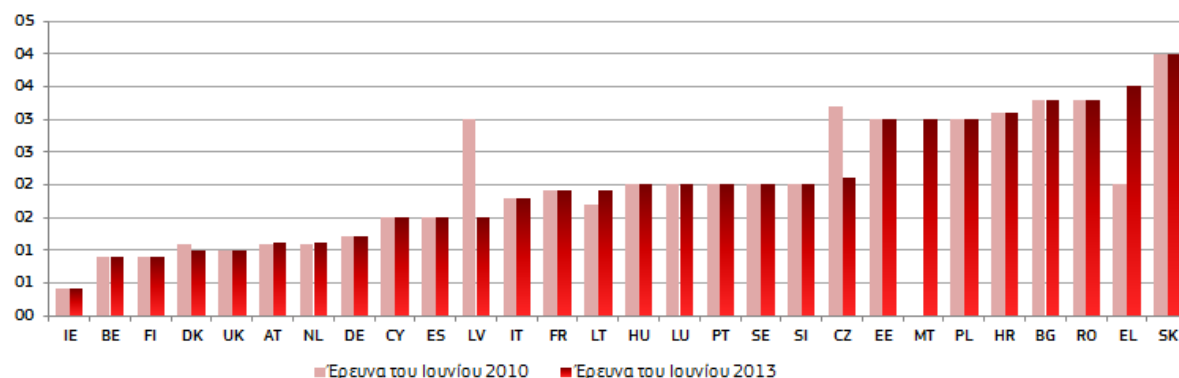
* Οι κατ' αντιδικία αστικές (και εμπορικές) υποθέσεις αφορούν διαφορές μεταξύ μερών, για παράδειγμα διαφορές οι οποίες προκύπτουν από συμβάσεις, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ. Εν αντιθέσει, οι μη κατ' αντιδικία αστικές (και εμπορικές) υποθέσεις αφορούν μη αμφισβητούμενες διαδικασίες, για παράδειγμα, μη αμφισβητούμενες διαταγές πληρωμής. Οι εμπορικές υποθέσεις εκδικάζονται από ειδικά εμπορικά δικαστήρια (εμποροδικεία) σε ορισμένες χώρες, ενώ σε άλλες από τακτικά (αστικά) δικαστήρια.

Διάγραμμα 3: Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση διοικητικών υποθέσεων* (σε πρώτο βαθμό/σε ημέρες) (πηγή : μελέτη CEPEJ)

* Οι υποθέσεις διοικητικού δικαίου αφορούν διαφορές μεταξύ πολιτών και τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών αρχών, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ. Οι υποθέσεις διοικητικού δικαίου εκδικάζονται από ειδικά διοικητικά δικαστήρια σε ορισμένες χώρες, ενώ σε άλλες από τακτικά (αστικά) δικαστήρια.

Διάγραμμα 4: Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση υποθέσεων αφερεγγυότητας* (σε έτη) (πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα: Doing Business)

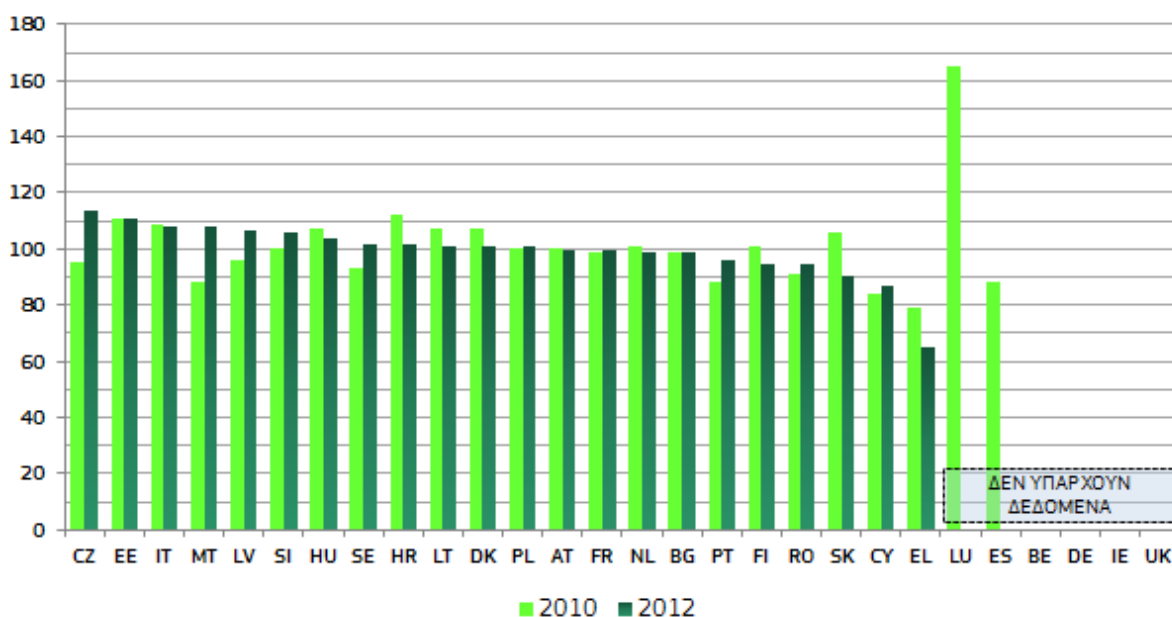
* Αναγκαίος χρόνος για την ανάκτηση της πίστωσής τους από τους πιστωτές. Το χρονικό διάστημα εκτείνεται από την αθέτηση των υποχρεώσεων της επιχείρησης έως την πληρωμή μέρους ή όλων των χρημάτων που οφείλει στην

τράπεζα. Λαμβάνονται υπόψη δυνητικές τακτικές καθυστερήσεων από τους διαδίκους, όπως άσκηση παρελκυστικών προσφυγών ή υποβολή αιτημάτων παράτασης. Τα δεδομένα προέρχονται από τις απαντήσεις τοπικών επαγγελματιών στον τομέα της αφερεγγυότητας σε σχετικό ερωτηματολόγιο και επαληθεύτηκαν μέσω μελέτης νόμων και κανονισμών καθώς και δημόσιων πληροφοριών σχετικών με τα συστήματα πτώχευσης.

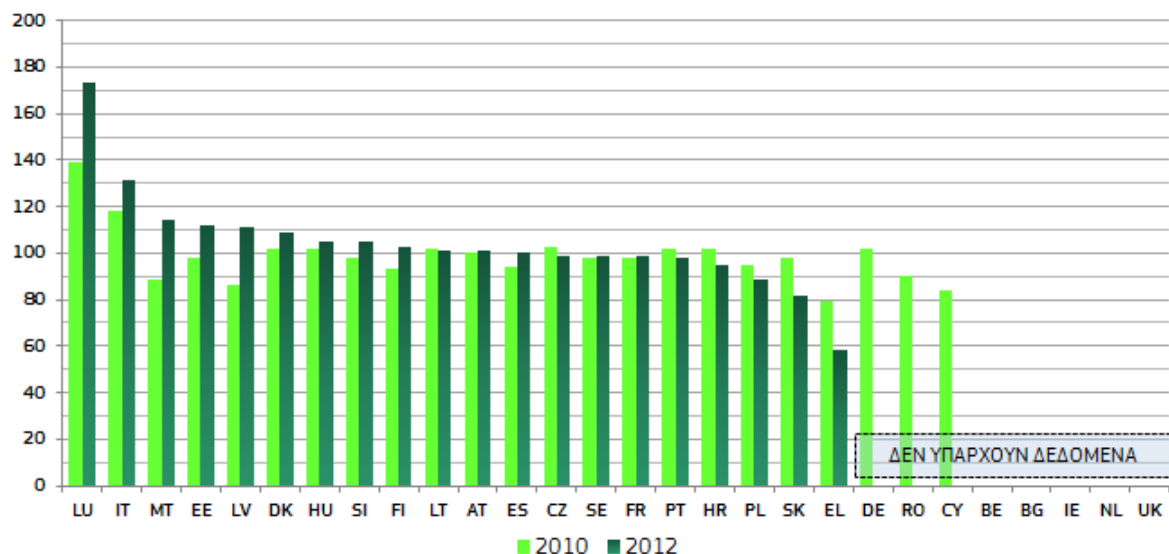
4.1.2 Ποσοστό διεκπεραίωσης

Το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι ο λόγος του αριθμού εκδικασθεισών υποθέσεων προς τον αριθμό εισαχθεισών υποθέσεων. Μετρά κατά πόσον ένα δικαστήριο ανταποκρίνεται στον φόρτο των εισαχθεισών υποθέσεων. Η διάρκεια των διαδικασιών συνδέεται με τον ρυθμό εκδίκασης των υποθέσεων από τα δικαστήρια, ήτοι το «ποσοστό διεκπεραίωσης», και τον αριθμό των υποθέσεων που δεν έχουν ακόμη εκδικαστεί («εκκρεμείς υποθέσεις»). Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι περίπου 100% ή υψηλότερο, αυτό σημαίνει ότι το δικαστικό σύστημα είναι σε θέση να εκδικάζει τουλάχιστον τόσες υποθέσεις όσες εισάγονται ενώπιόν του. Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι κατώτερο του 100%, αυτό σημαίνει ότι τα δικαστήρια εκδικάζουν λιγότερες υποθέσεις από τον αριθμό των εισαχθεισών υποθέσεων και, ως εκ τούτου, στη λήξη του έτους ο συνολικός αριθμός των μη εκδικασθεισών υποθέσεων αντιστοιχεί στις εκκρεμείς υποθέσεις. Όταν η κατάσταση αυτή συνεχίζεται για περισσότερα έτη, μπορεί να υποδεικνύει ένα πιο συστημικό πρόβλημα, καθώς οι συσσωρευμένες καθυστερήσεις αυξάνουν περαιτέρω τον φόρτο εργασίας των δικαστηρίων και επιμηκύνουν περαιτέρω τη διάρκεια των διαδικασιών.

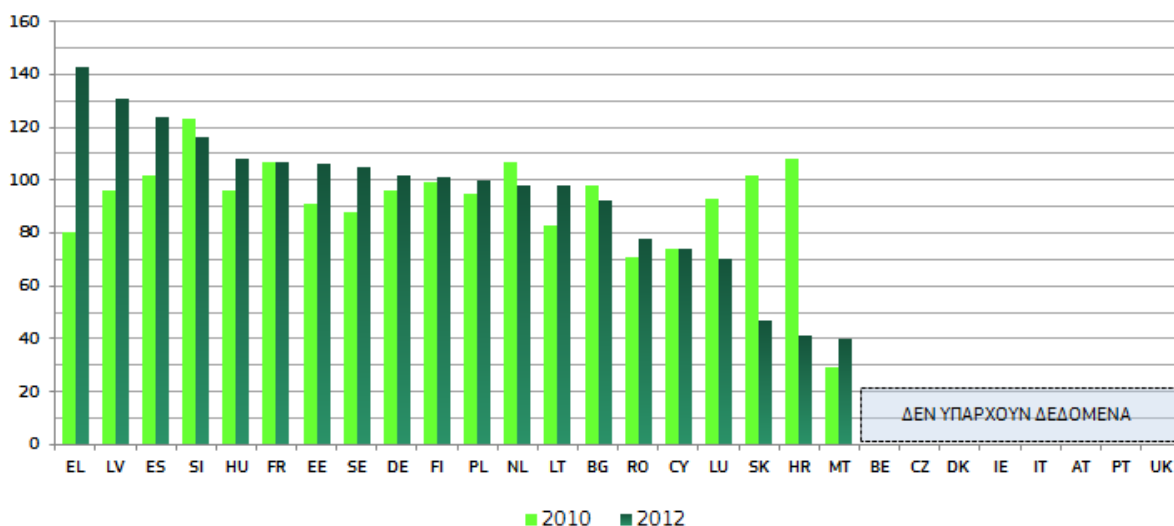
Διάγραμμα 5: Ποσοστό εκδίκασης αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/σε % - τιμές υψηλότερες του 100% σημαίνουν ότι εκδικάζονται περισσότερες υποθέσεις από τις εισαχθείσες, ενώ τιμές κατώτερες του 100% σημαίνουν ότι εκδικάζονται λιγότερες υποθέσεις από τις εισαχθείσες) (πηγή : μελέτη CEPEJ)

Διάγραμμα 6: Ποσοστό εκδίκασης αστικών και εμπορικών υποθέσεων κατ' αντιδικία (σε πρώτο βαθμό/σε %) (πηγή : μελέτη CEPEJ)

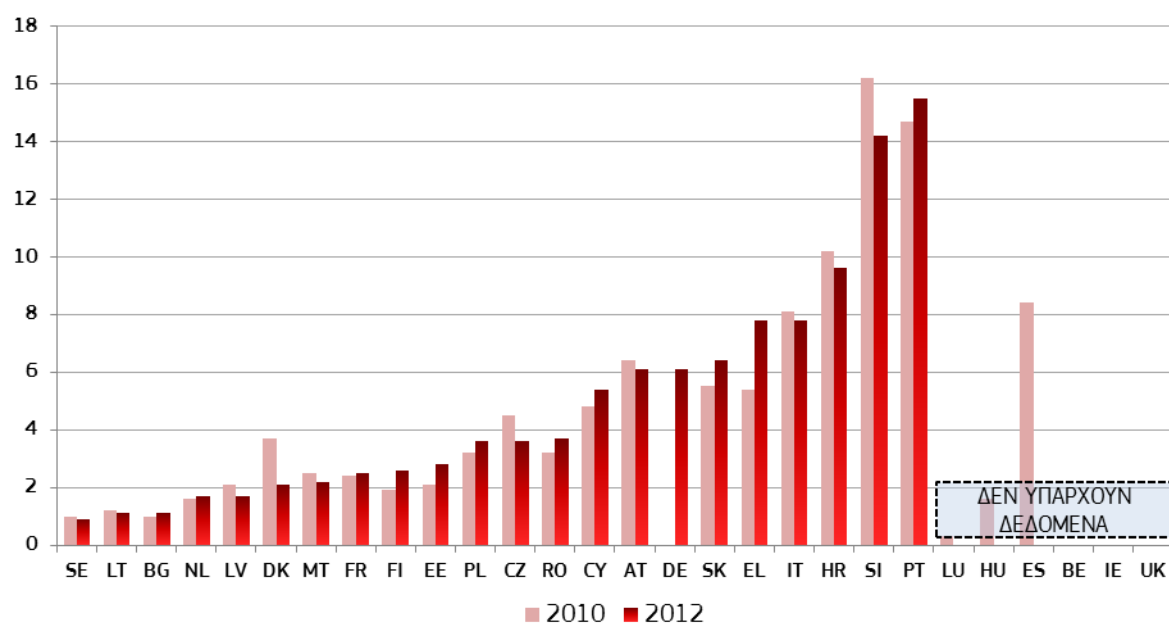
Διάγραμμα 7: Ποσοστό εκδίκασης διοικητικών υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/σε %) (πηγή : μελέτη CEPEJ)

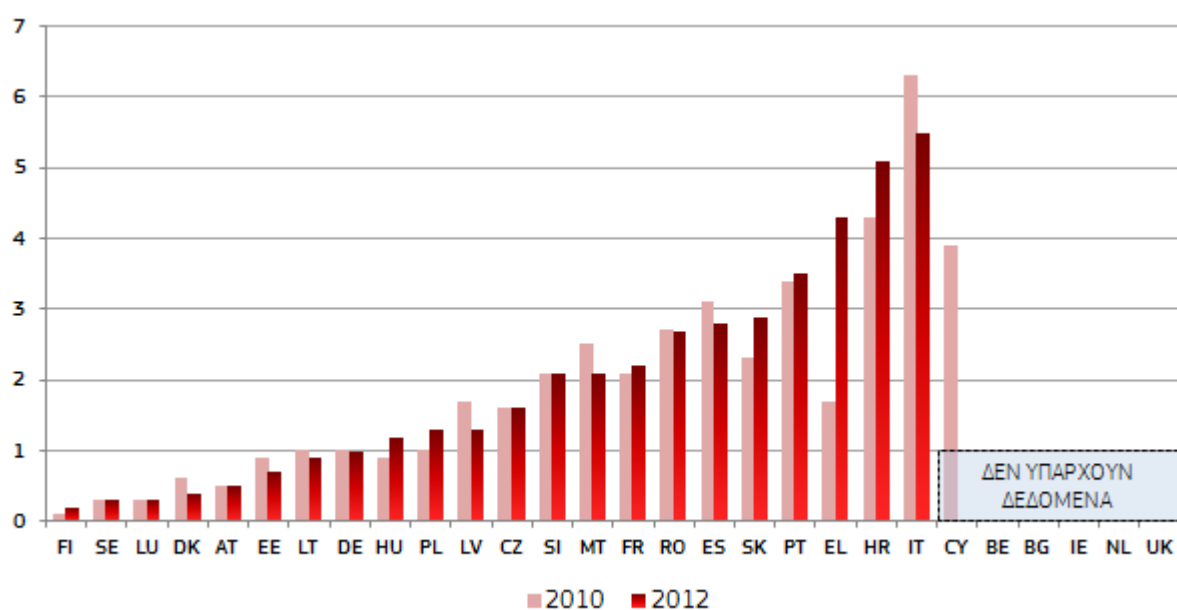
4.1.3 Εκκρεμείς υποθέσεις

Ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων αναφέρεται στον αριθμό των υποθέσεων οι οποίες δεν έχουν ακόμη εξεταστεί στο τέλος μιας περιόδου. Ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων επηρεάζει τον χρόνο εκδίκασης. Επομένως, η βελτίωση της διάρκειας των διαδικασιών απαιτεί μέτρα για τη μείωση του αριθμού των εκκρεμών υποθέσεων.

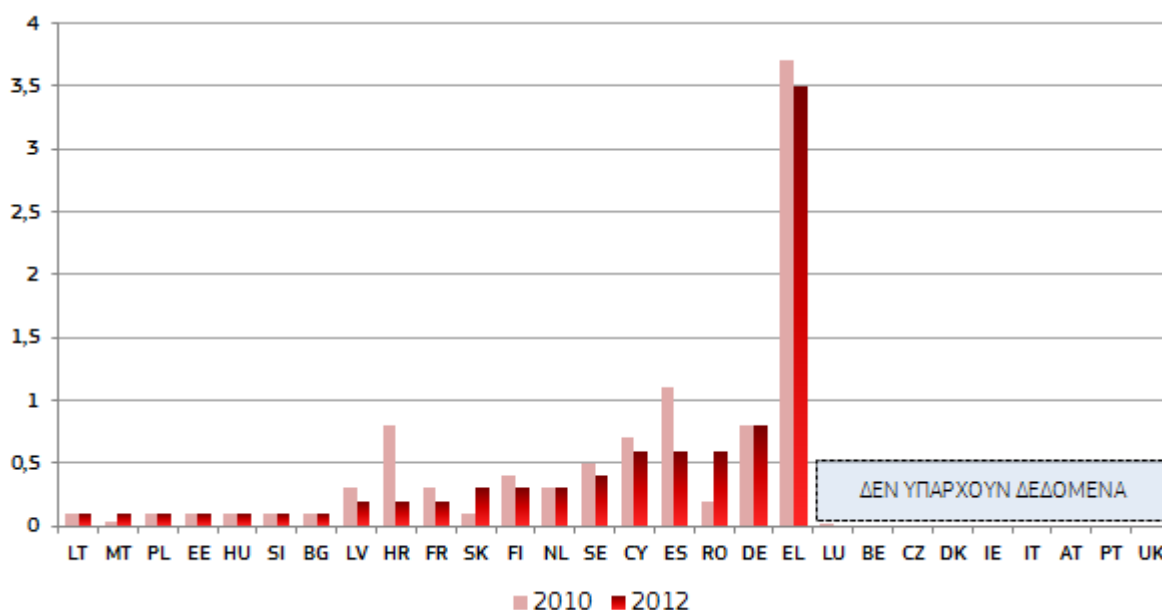
Διάγραμμα 8: Αριθμός αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων εκκρεμών υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Διάγραμμα 9: Αριθμός κατ' αντιδικία αστικών και εμπορικών εκκρεμών υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Διάγραμμα 10: Αριθμός διοικητικών εκκρεμών υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

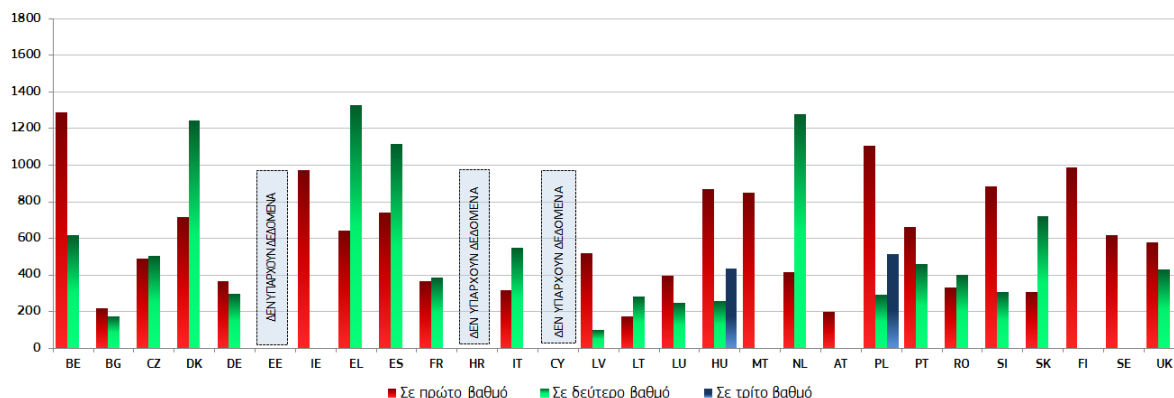

4.1.4. Αποτελέσματα των επιτόπιων πιλοτικών μελετών

Τα αποτελέσματα των πιλοτικών επιτόπιων μελετών σχετικά με τη διάρκεια των διαδικασιών στον τομέα της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και καταναλωτών καταδεικνύουν τον μέσο αριθμό ημερών που απαιτείται για την έκδοση απόφασης επί της ουσίας στις υποθέσεις που αφορούν αυτούς τους δύο συγκεκριμένους τομείς. Η μέση διάρκεια σε ημέρες παρέχεται για υποθέσεις σε πρώτο, δεύτερο και (κατά περίπτωση) τρίτο βαθμό δικαιοδοσίας, όπου υπάρχουν διαθέσιμα τέτοια στοιχεία. Δεδομένων των αποκλίσεων στον τρόπο παρουσίασης των δεδομένων για τους εν λόγω βαθμούς δικαιοδοσίας, τα κράτη μέλη αναφέρονται κατ' αλφαβητική σειρά στη γλώσσα τους.

Η μέση διάρκεια εκδίκασης υποθέσεων δικαστικού ελέγχου που άπτονται της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού που αναφέρεται κατωτέρω φαίνεται γενικά μεγαλύτερη από τη μέση διάρκεια εκδίκασης αστικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων που περιλαμβάνονται στο διάγραμμα 1. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στον πολύπλοκο χαρακτήρα των εξειδικευμένων διαφορών του είδους αυτού. Από το παρακάτω διάγραμμα προκύπτει επίσης ότι σε διάφορα κράτη μέλη διαπιστώνονται σημαντικές διαφορές διάρκειας μεταξύ του πρώτου, του δεύτερου και (εφόσον υφίσταται) του τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας δικαστικού ελέγχου.

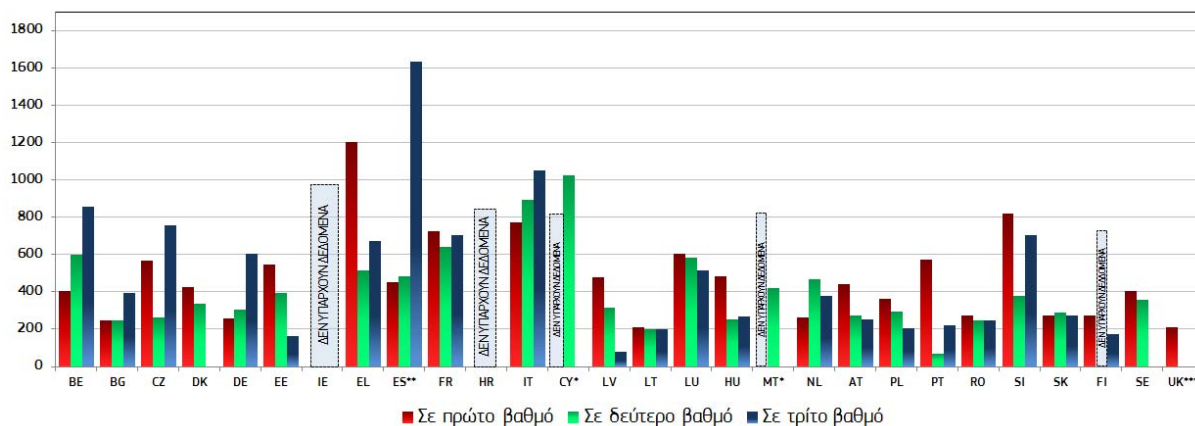
Διάγραμμα 11: Μέσος αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση υποθέσεων δικαστικού ελέγχου έναντι αποφάσεων εθνικών αρχών ανταγωνισμού κατ' εφαρμογήν των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ* (σε ημέρες) (πηγή: πιλοτική επιτόπια μελέτη³⁰)

* Ο υπολογισμός της διάρκειας πραγματοποιήθηκε με βάση μια μελέτη που επιδίωξε να προσδιορίσει όλες τις υποθέσεις προσφυγής κατά των αποφάσεων των εθνικών αρχών ανταγωνισμού κατ' εφαρμογήν των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις οποίες εκδόθηκαν δικαστικές αποφάσεις επί της ουσίας από το 2008 έως το 2013. Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν τον πρώτο, τον δεύτερο και, για τις περιπτώσεις όπου υφίσταται, τον τρίτο βαθμό δικαιοδοσίας.

Διάγραμμα 12: Μέσος αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση υποθέσεων της νομοθεσίας περί καταναλωτών* (σε ημέρες) (πηγή: πιλοτική επιτόπια μελέτη³¹)

Ενώ η μέση διάρκεια φαίνεται μεγαλύτερη σε σχέση με τις κατ' αντιδικία αστικές και εμπορικές υποθέσεις που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 2, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η διάρκεια υπολογίστηκε με βάση τις δημοσιευθείσες υποθέσεις καταναλωτικών διαφορών, που τείνουν να είναι πιο πολύπλοκες. Το διάγραμμα επιβεβαιώνει επίσης ότι ορισμένα κράτη μέλη παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές ως προς τη μέση διάρκεια μεταξύ του πρώτου, δεύτερου και τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας για τις καταναλωτικές διαφορές.

* Ο υπολογισμός της διάρκειας πραγματοποιήθηκε με βάση τα δείγματα υποθέσεων σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων, της οδηγίας περί πωλήσεων εξ αποστάσεως, της οδηγίας περί πωλήσεων καταναλωτικών αγαθών και εγγυήσεων, της οδηγίας περί αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και των

³⁰ Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού που εκπονήθηκε από την ICF GHK και διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

³¹ Μελέτη σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών δικαστηρίων για την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας περί καταναλωτών που εκπονήθηκε από την Centre for Strategy & Evaluation Services LPP και διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

εθνικών εκτελεστικών διατάξεών τους, στις περιπτώσεις που οι αποφάσεις εκδόθηκαν από το 2008 έως το 2013. Καθώς το μέγεθος του δείγματος διέφερε ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των δημοσιευμένων αποφάσεων, τα παρεχόμενα στοιχεία θα πρέπει να εξετάζονται με επιφύλαξη³².

➤ **Συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης**

- Από τον πίνακα αποτελεσμάτων προκύπτει ότι υπάρχουν κράτη μέλη που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης τους, ήτοι διαδικασίες σε πρώτο βαθμό μεγάλης διάρκειας σε συνδυασμό με χαμηλά ποσοστά διεκπεραίωσης ή μεγάλο αριθμό εκκρεμών υποθέσεων. Τα εν λόγω κράτη μέλη είχαν ήδη προσδιοριστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2013 και των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής και βρίσκονται στη διαδικασία του καθορισμού, της έγκρισης ή της εφαρμογής μέτρων για τη βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων δικαιοσύνης τους. Τα διαγράμματα επιβεβαιώνουν τη σημασία της δέσμευσης για την πραγματοποίηση όλων των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων και της συνέχισης των προσπάθειών αυτών με αποφασιστικότητα.
- Για ορισμένα κράτη μέλη, με βάση τα στοιχεία, διαπιστώνεται αύξηση της διάρκειας των διαδικασιών. Το γεγονός αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, για τις χώρες που έχουν πληγεί σε σημαντικό βαθμό από το δημόσιο χρέος, τη χρηματοπιστωτική και την οικονομική κρίση, η αύξηση των εισαχθεισών υποθέσεων έχει επηρεάσει τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης³³.
- Οι συνέπειες των φιλόδοξων μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν πρόσφατα σε ορισμένα κράτη μέλη δεν είναι ακόμη εμφανείς, καθώς τα δεδομένα αφορούν το έτος 2012. Απαιτείται χρόνος για να εφαρμοστούν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και να αποκομιστούν τα οφέλη τους, ειδικότερα στις χώρες όπου εφαρμόζονται προγράμματα οικονομικής προσαρμογής³⁴. Δεδομένου ότι ο πίνακας αποτελεσμάτων καταρτίζεται σε περιοδική βάση, αναμένεται ότι τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων αυτών θα διαπιστωθούν στους μελλοντικούς πίνακες αποτελεσμάτων.

4.2. Ποιότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

Η αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης απαιτεί την ποιοτική λειτουργία της σε όλα τα στάδια της αλυσίδας απονομής της δικαιοσύνης. Η έλλειψη ποιότητας των αποφάσεων της δικαιοσύνης μπορεί να αυξήσει τους κινδύνους άσκησης μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας για τις μεγάλες επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ και επηρεάζει τις επιλογές των

³² Για ορισμένα κράτη μέλη (*) αναφέρεται μόνο η διάρκεια στον τελευταίο βαθμό, καθώς δεν υπήρχαν διαθέσιμα επαρκή δεδομένα για τους άλλους βαθμούς. Όσον αφορά την ES (**), η μέση διάρκεια των διαδικασιών σε τρίτο βαθμό δικαιοδοσίας διαφέρει σημαντικά μεταξύ του 2008 και του 2012: το 2008 υπερέβαινε τις 2.600 ημέρες και το 2012 μειώθηκε περίπου στις 1.000 ημέρες. Όσον αφορά το UK (***), τα δεδομένα αφορούν την Αγγλία και την Ουαλία και δηλώνουν τη μέση διάρκεια των διαδικασιών στο περιφερειακό πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

³³ Για παράδειγμα, στην EL, ο αριθμός των εισαχθεισών αστικών και εμπορικών κατ' αντιδικία υποθέσεων αυξήθηκε κατά 42% από το 2010 έως το 2012.

³⁴ Βλ. σημείωση 23.

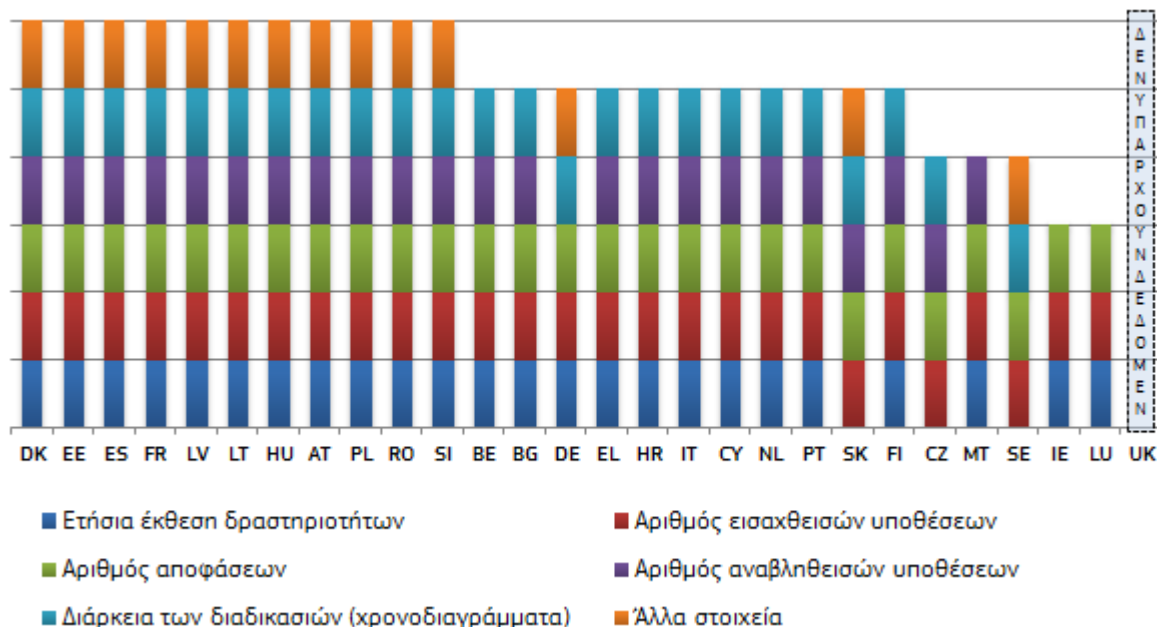
καταναλωτών. Ορισμένοι δείκτες εισροών, όπως η κατάρτιση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων, η διαθεσιμότητα συστημάτων ΤΠΕ και μεθόδων ΕΕΔ καθώς και οι δημοσιονομικοί και ανθρώπινοι πόροι μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων δικαιοσύνης.

4.2.1 Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση συμβάλλουν στη μείωση της διάρκειας των διαδικασιών

Η κατάρτιση πολιτικών ποιότητας και η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων των δικαστηρίων αποτελούν μέσα για την ενίσχυση της ποιότητας της δικαιοσύνης, προκειμένου να βελτιωθούν η πρόσβαση σε αυτήν, η εμπιστοσύνη, η προβλεψιμότητα και η έγκαιρη διαθεσιμότητα των αποφάσεων της. Τα εργαλεία αυτά μπορούν να αφορούν την παρακολούθηση των καθημερινών δραστηριοτήτων των δικαστηρίων χάρη στη συλλογή δεδομένων ή την αξιολόγηση των επιδόσεων των δικαστικών συστημάτων μέσω της χρήσης δεικτών ή μέσω της εισαγωγής συστημάτων ποιότητας στα δικαστήρια. Η απουσία αξιόπιστης παρακολούθησης και αξιολόγησης μπορεί να δυσχεράνει περαιτέρω τη βελτίωση της λειτουργίας ενός συστήματος δικαιοσύνης. Η αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου των δικαστικών υποθέσεων απαιτεί τη δυνατότητα ενημέρωσης των δικαστηρίων, του δικαστικού σώματος και όλων των τελικών χρηστών της δικαιοσύνης σχετικά με τη λειτουργία των δικαστηρίων μέσω συστήματος τακτικής παρακολούθησης.

Τα δεδομένα για τα σωρευτικά διαγράμματα με βάση τους παράγοντες ποιότητας αφορούν το 2012, καθώς αντικατοπτρίζουν περιγραφικούς δείκτες που τείνουν να παραμένουν σταθεροί. Οι αποκλίσεις σε σχέση με προηγούμενα εγχειρήματα για ορισμένα κράτη μέλη επεξηγούνται μεμονωμένα. Τα κράτη μέλη στη δεξιά πλευρά των διαγραμμάτων για τα οποία δεν παρέχονται τιμές είναι εκείνα για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα. Όταν δεν υπάρχουν δείκτες ή όταν δεν είναι δυνατή η χρήση τους για ορισμένα κράτη μέλη, το γεγονός αυτό αναφέρεται ρητά στη δεξιά πλευρά των διαγραμμάτων.

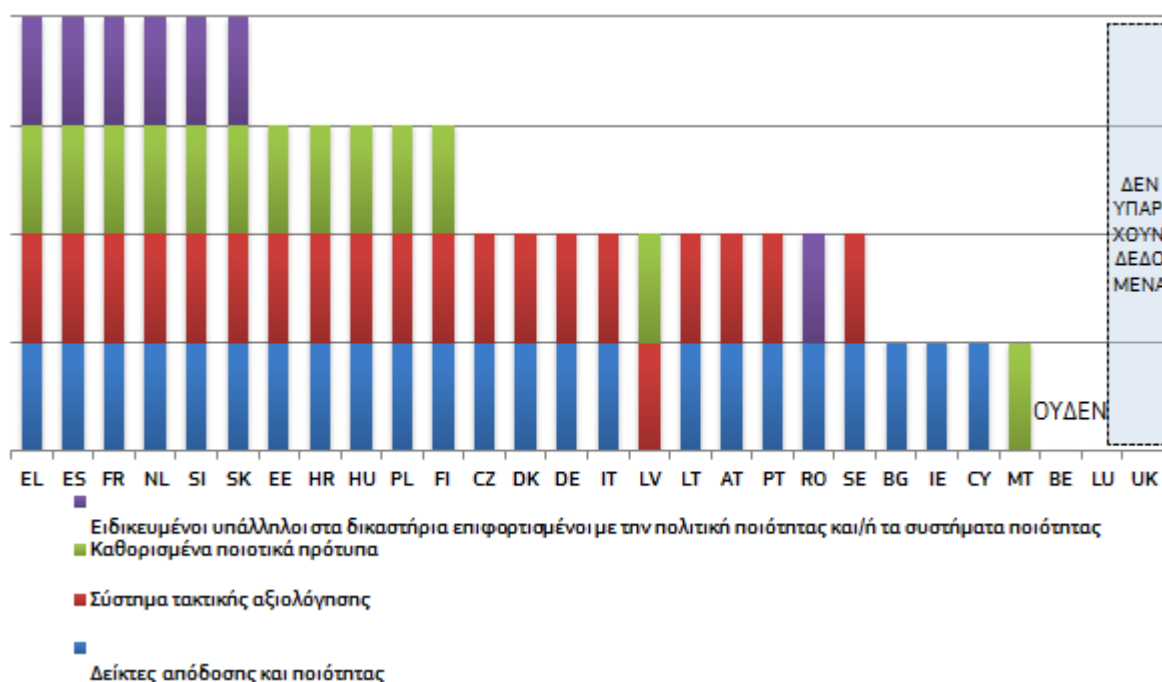
Διάγραμμα 13: Ύπαρξη παρακολούθησης των δραστηριοτήτων των δικαστηρίων το 2012* (πηγή: μελέτη CEPEJ)

* Αναφέρθηκε ότι η διαθεσιμότητα εργαλείων παρακολούθησης αυξάνεται στις χώρες CY, EL (ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων) και SI (άλλα στοιχεία παρακολούθησης) και μειώνεται στην SK (καμία ετήσια έκθεση

δραστηριοτήτων, καθώς τα επιμέρους δικαστήρια οφείλουν να αποστέλλουν στατιστικά δεδομένα στο υπουργείο δικαιοσύνης, το οποίο δημοσιεύει τα δεδομένα για το σύνολο του δικαστικού συστήματος).

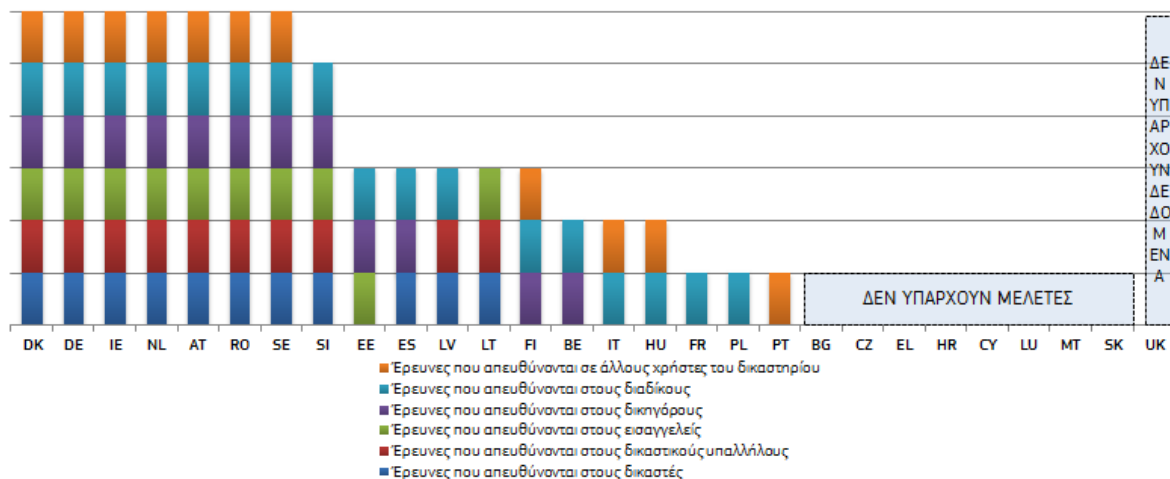
Διάγραμμα 14: Ύπαρξη αξιολόγησης των δραστηριοτήτων των δικαστηρίων το 2012*
(πηγή: μελέτη CEPEJ)

* Αναφέρθηκε αύξηση της διαθεσιμότητας των εν λόγω εργαλείων στις χώρες EE, HU και SI και μείωση στη LV.

Διάγραμμα 15: Διεξαχθείσες έρευνες στους χρήστες του δικαστηρίου ή τους επαγγελματίες νομικούς το 2012* (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Οι έρευνες που διεξήχθησαν μεταξύ των επαγγελματιών που εργάζονται στα δικαστήρια και/ή των χρηστών των δικαστηρίων μπορούν να παράσχουν κατάλληλα στοιχεία σχετικά με την ποιότητα του συστήματος δικαιοσύνης. Έχει προστεθεί ένας ακόμη δείκτης, ο οποίος αντικατοπτρίζει τις στοχευόμενες ομάδες και τον βαθμό στον οποίο χρησιμοποιούνται τέτοιου είδους έρευνες στα κράτη μέλη.

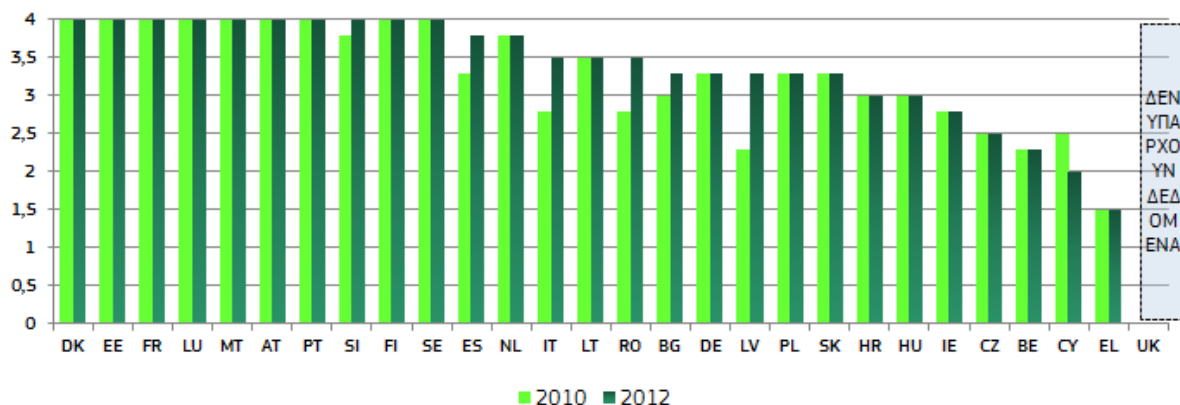

* Οι έρευνες απευθύνονται σε άτομα που ήρθαν σε άμεση επαφή με το δικαστήριο (επαγγελματίες του κλάδου, διάδικοι και άλλοι χρήστες του δικαστηρίου, π.χ. μάρτυρες, εμπειρογνώμονες, διερμηνείς, κ.λπ.) σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ.

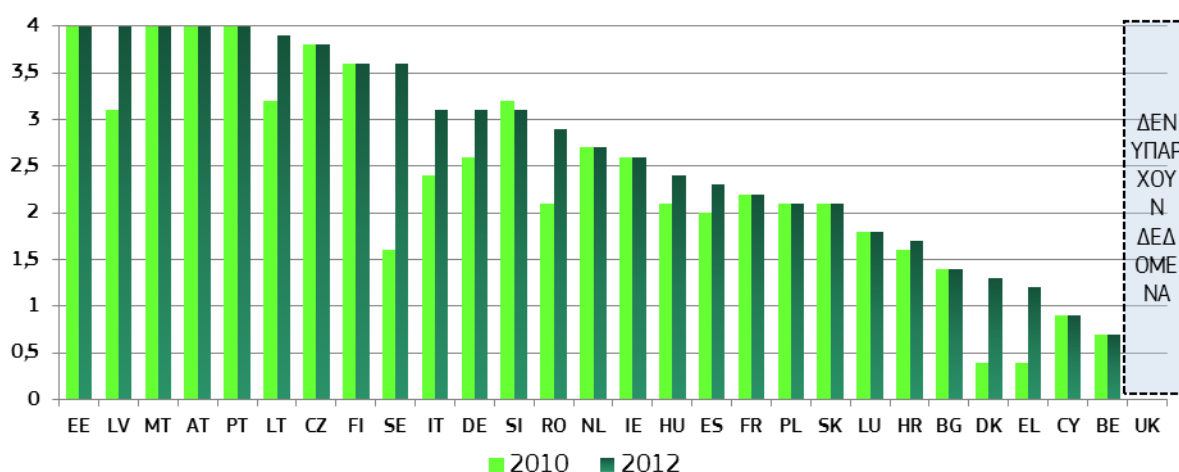
4.2.2 Τα συστήματα τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών συμβάλλουν στη μείωση της διάρκειας των διαδικασιών και στη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη

Τα συστήματα ΤΠΕ για την καταχώριση και τη διαχείριση υποθέσεων είναι απαραίτητα εργαλεία στη διάθεση των δικαστηρίων για την αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου των υποθέσεων, καθώς συμβάλλουν στη βελτίωση του ρυθμού με τον οποίο το δικαστήριο μπορεί να εκδικάζει υποθέσεις και, επομένως, στη μείωση της συνολικής διάρκειας των διαδικασιών³⁵.

Διάγραμμα 16: Συστήματα ΤΠΕ για την καταχώριση και τη διαχείριση υποθέσεων (σταθμισμένος δείκτης, ελάχ.= 0, μέγ. = 4)³⁶ (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Διάγραμμα 17: Ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίων και διαδικών (σταθμισμένος δείκτης –ελάχ. = 0, μέγ. = 4) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

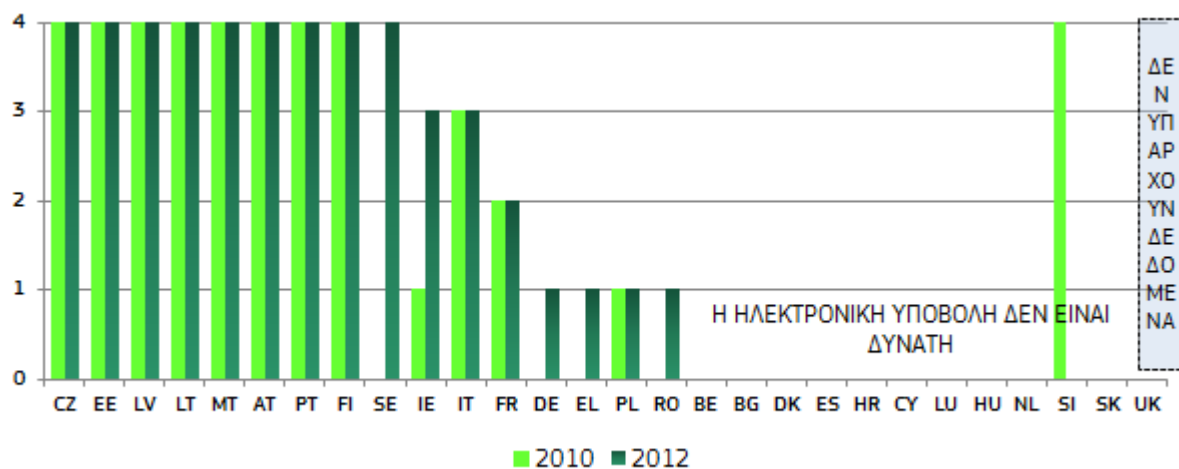
Τα συστήματα ΤΠΕ για την επικοινωνία μεταξύ των δικαστηρίων και των διαδικών (π.χ. ηλεκτρονική υποβολή αξιώσεων) μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των καθυστερήσεων και των εξόδων για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Τα συστήματα ΤΠΕ διαδραματίζουν επίσης ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη

³⁵ Οι CY, IE και SI ανέφεραν στην CEPEJ ότι ερμήνευσαν ορισμένα ζητήματα σχετικά με τις ΤΠΕ με διαφορετικό τρόπο σε σχέση με το 2010. Γι' αυτόν τον λόγο οι τιμές ορισμένων δεικτών για τις ΤΠΕ το 2012 είναι χαμηλότερες σε σχέση με το 2010.

³⁶ Τα διαγράμματα 16 και 17 απεικονίζουν σύνθετους δείκτες, οι οποίοι διαμορφώνονται βάσει διάφορων δεικτών ΤΠΕ καθένας εκ των οποίων μετρά τη διαθεσιμότητα των εν λόγω συστημάτων από το 0 έως το 4 (0 = διαθέσιμο στο 0% των δικαστηρίων, 4 = διαθέσιμο στο 100% των δικαστηρίων).

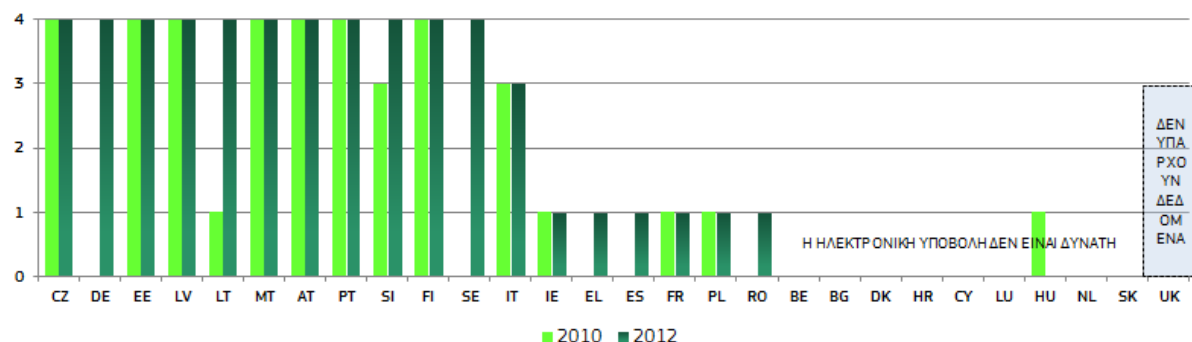
διασυννοριακή συνεργασία μεταξύ δικαστικών αρχών και, επομένως, διευκολύνουν την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ.

Διάγραμμα 18: Ηλεκτρονική επεξεργασία μικροδιαφορών* (0 = διαθέσιμη στο 0% των δικαστηρίων· 4 = διαθέσιμη στο 100% των δικαστηρίων) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

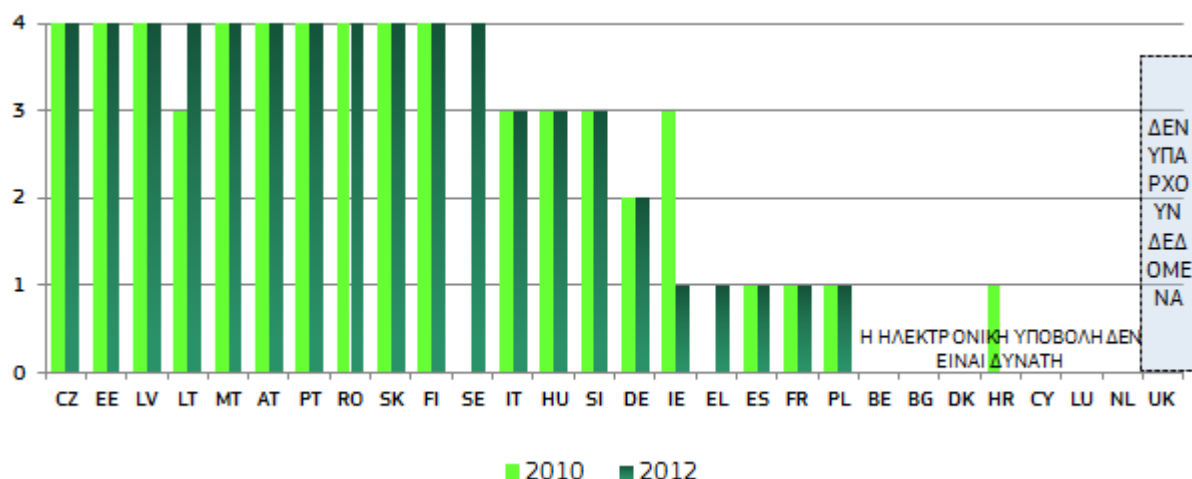

* Ο όρος «μικροδιαφορές» αναφέρεται σε αστικές υποθέσεις στις οποίες η χρηματική αξία της αξίωσης είναι σχετικά χαμηλή. Ο όρος αυτός διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και η μελέτη της CEPEJ χρησιμοποιεί τον εθνικό ορισμό κάθε κράτους μέλους.

Διάγραμμα 19: Ηλεκτρονική επεξεργασία της είσπραξης μη αμφισβητούμενων οφειλών (0 = διαθέσιμη στο 0% των δικαστηρίων, 4 = διαθέσιμη στο 100% των δικαστηρίων) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Διάγραμμα 20: Ηλεκτρονική υποβολή αξιώσεων (0 = διαθέσιμη σε 0% των δικαστηρίων, 4 = διαθέσιμη στο 100% των δικαστηρίων) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

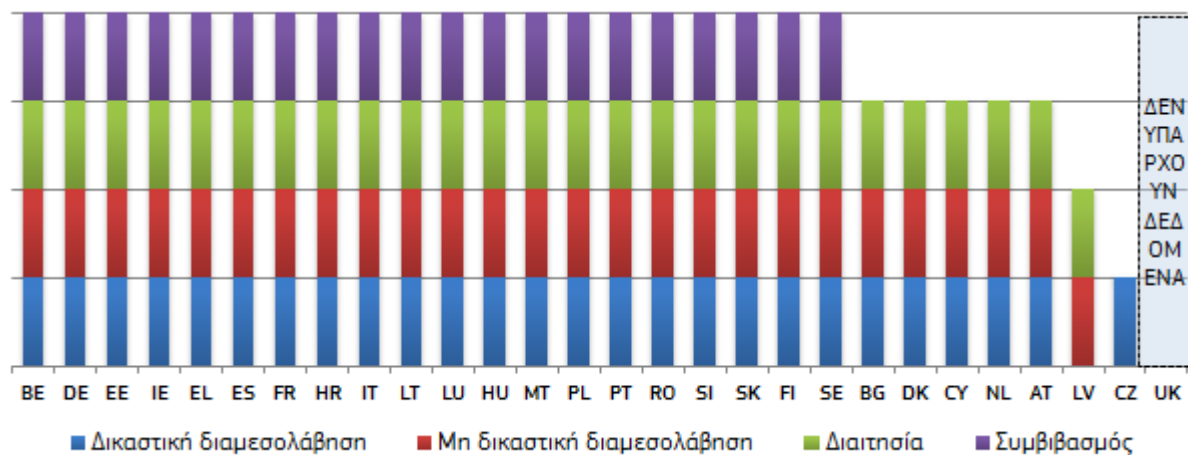

4.2.3 Οι μέθοδοι εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ) συμβάλλουν στη μείωση του φόρτου εργασίας των δικαστηρίων

Η αποτελεσματική διαμεσολάβηση και άλλες μέθοδοι εναλλακτικής επίλυσης διαφορών διευρύνουν τις δυνατότητες επίλυσης των διαφορών των πολιτών και των επιχειρήσεων και συμβάλλουν στην ανάπτυξη νοοτροπίας φιλικής επίλυσης των διαφορών. Το ενδιαφέρον για τέτοιες μεθόδους επιβεβαιώνεται από έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, σύμφωνα με την οποία το 89% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα επιδίωκαν την επίτευξη συμφωνίας εξωδίκως, ενώ το 8% δήλωσε ότι θα προσέφευγε ούτως ή άλλως στο δικαστήριο³⁷. Επίσης, οι μέθοδοι ΕΕΔ συμβάλλουν στη βελτίωση της λειτουργίας των δικαστηρίων. Διευκολύνοντας τον έγκαιρο διακανονισμό μεταξύ των διαδίκων σε εθελοντική βάση, οι μέθοδοι ΕΕΔ μειώνουν τον αριθμό των εκκρεμών υποθέσεων και, επομένως, μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στον φόρτο εργασίας των δικαστηρίων, τα οποία θα έχουν έτσι τη δυνατότητα να τηρήσουν εύλογα χρονοδιαγράμματα.

³⁷ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 385 του Νοεμβρίου 2013, που διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_385_en.pdf

Διάγραμμα 21: Ύπαρξη μεθόδων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών το 2012* (πηγή: μελέτη CEPEJ)

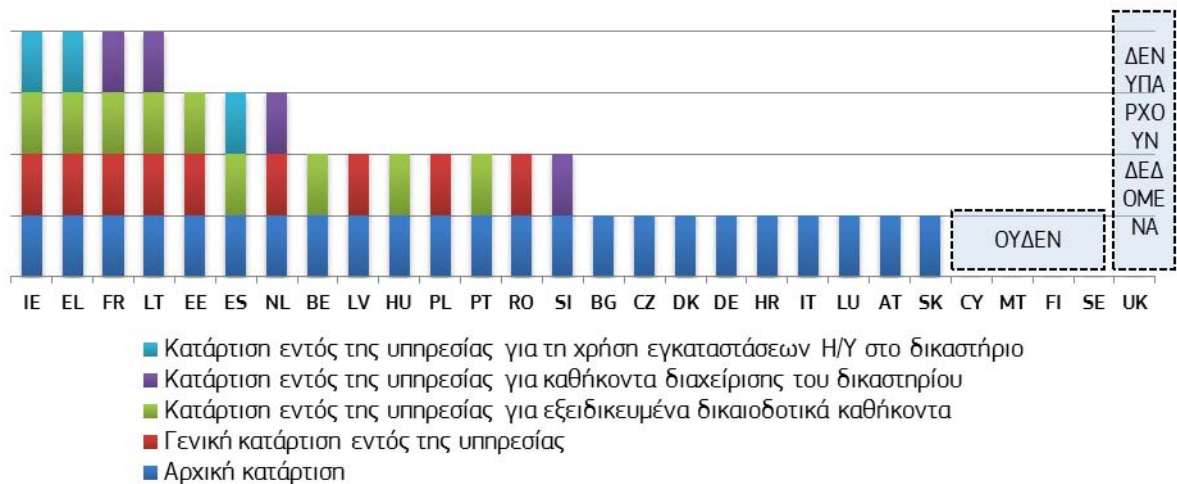

* Δεν αναφέρθηκε σχεδόν καμία αλλαγή σχετικά με τη διαθεσιμότητα μεθόδων ΕΕΔ, η οποία σημείωσε αύξηση στην Κύπρο και μείωση στη Λετονία, που βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο δημιουργίας νέας νομικής βάσης για τη διαμεσολάβηση και σύστασης φορέα διαμεσολάβησης.

4.2.4 Η προώθηση της κατάρτισης των δικαστών μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης

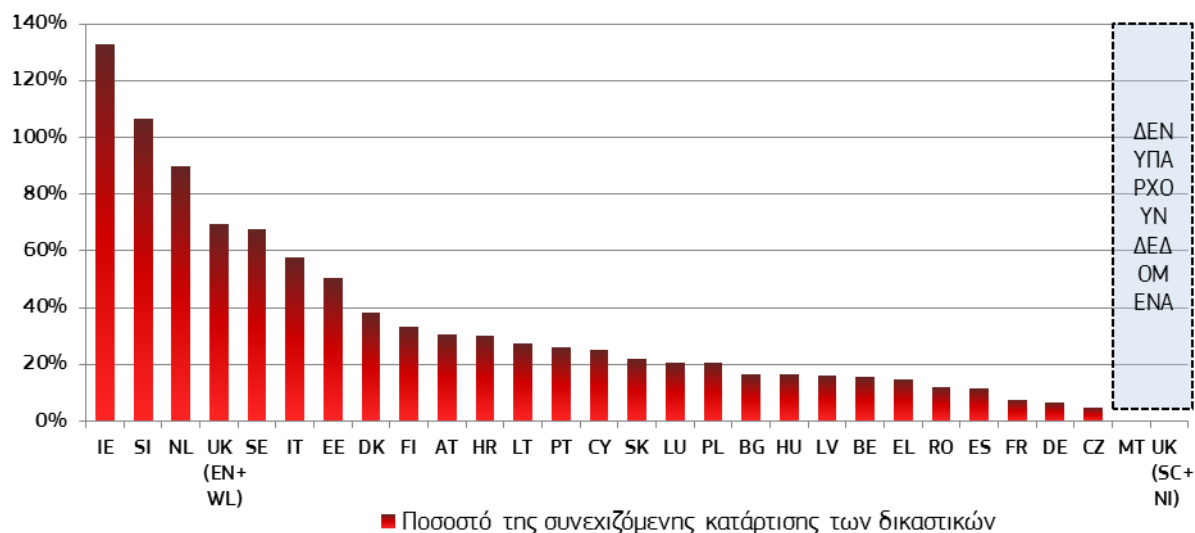
Η κατάρτιση των δικαστών αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την ποιότητα των δικαστικών αποφάσεων. Έχει προστεθεί ένας ακόμη δείκτης για την παροχή στοιχείων σχετικά με το πραγματικό ποσοστό των δικαστών που λαμβάνουν συνεχιζόμενη κατάρτιση σχετικά με την ενωσιακή νομοθεσία ή τη νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους.

Διάγραμμα 22: Υποχρεωτική κατάρτιση δικαστών το 2012* (πηγή: μελέτη CEPEJ)

* Στις χώρες EL, HU και LT διαπιστώθηκε αύξηση του αριθμού των κατηγοριών υποχρεωτικής κατάρτισης σε σχέση με το 2010, ενώ στις χώρες LU, SE και RO ορισμένες υποχρεωτικές κατηγορίες είναι πλέον προαιρετικές.

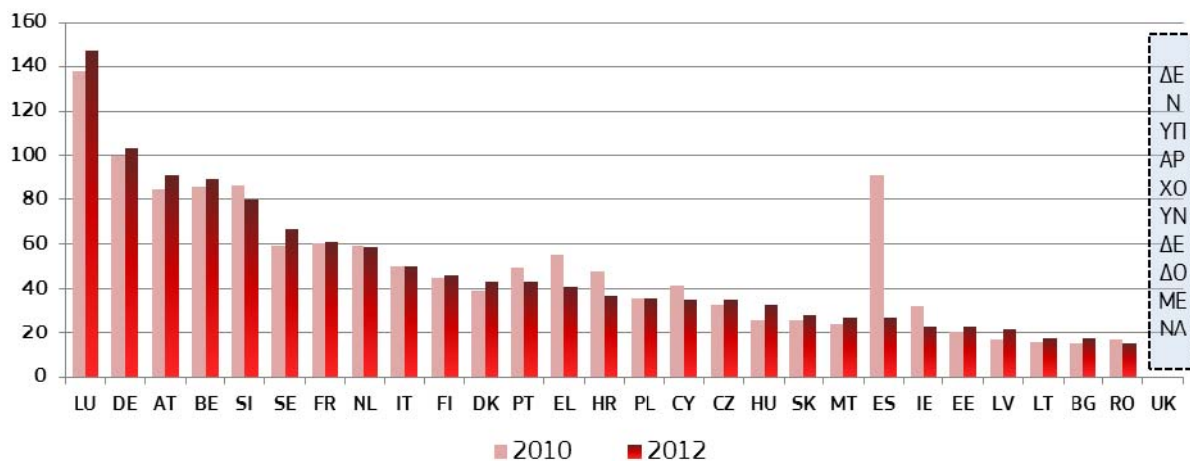
Διάγραμμα 23: Δικαστές που συμμετέχουν σε δραστηριότητες συνεχιζόμενης κατάρτισης σχετικά με την ενωσιακή νομοθεσία ή τη νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους (% του συνολικού αριθμού δικαστών)* (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Δικαστική Κατάρτιση, 2012³⁸)

* Σε ορισμένες περιπτώσεις που ανέφεραν τα κράτη μέλη, ο λόγος των συμμετεχόντων προς τα υφιστάμενα μέλη ενός νομικού επαγγέλματος υπερβαίνει το 100%, γεγονός που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες έλαβαν μέρος σε περισσότερες από μία δραστηριότητες κατάρτισης στην ενωσιακή νομοθεσία. Ορισμένα από τα εξαιρετικά υψηλά αριθμητικά στοιχεία μπορεί να υποδηλώνουν ότι τα παρασχεθέντα δεδομένα αφορούν την κατάρτιση σε όλους τους τομείς και όχι μόνο ως προς την ενωσιακή νομοθεσία.

4.2.5 Πόροι

Διάγραμμα 24: Προϋπολογισμός δικαστηρίων (σε ευρώ ανά κάτοικο)* (πηγή: μελέτη CEPEJ)

* Το διάγραμμα 24 παρουσιάζει τον ετήσιο εγκεκριμένο προϋπολογισμό που έχει διατεθεί για τη λειτουργία του συνόλου των δικαστηρίων, ανεξάρτητα από την προέλευση ή το ύψος του εν λόγω προϋπολογισμού (εθνικού ή

³⁸ Διατίθεται

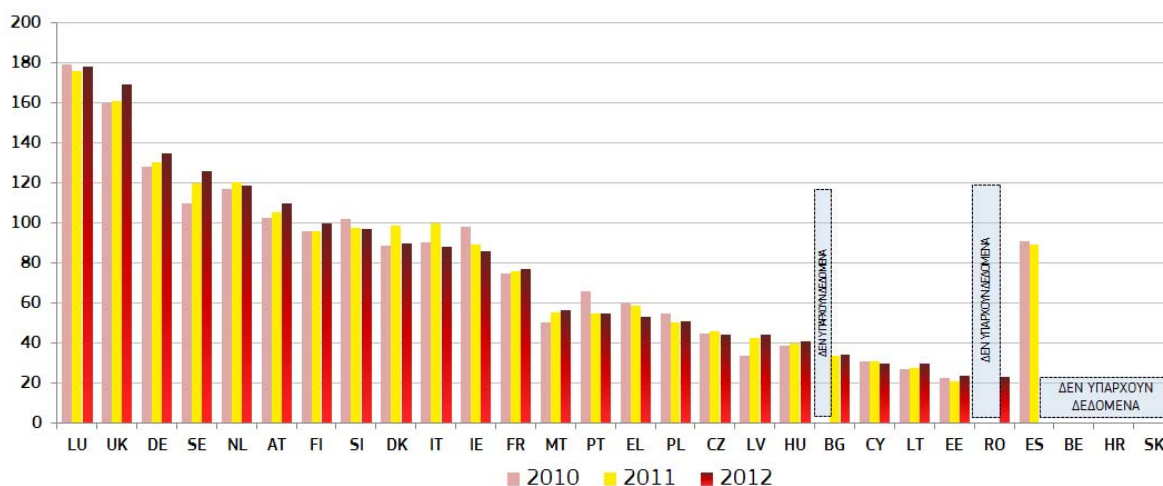
στη http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/european_judicial_training_annual_report_2012.pdf

διεύθυνση:

περιφερειακού). Δεν λαμβάνονται υπόψη οι υπηρεσίες της εισαγγελικής αρχής (με εξαίρεση τις χώρες BE, DE, EL, ES (για το 2010), FR, LU και AT) ή η νομική συνδρομή (με εξαίρεση τις χώρες BE, ES (για το 2010) και AT)³⁹.

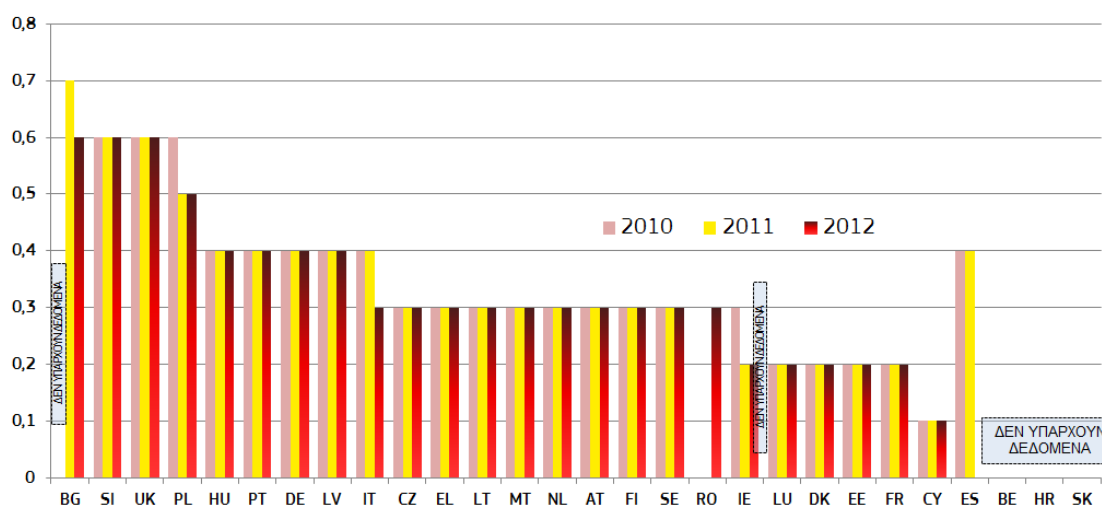
Διάγραμμα 25: Γενικές συνολικές κρατικές δαπάνες για «δικαστήρια»* (σε ευρώ ανά κάτοικο) (πηγή: Eurostat)

Ο πρόσθετος αυτός δείκτης σχετικά με τους πόρους βασίζεται στα δεδομένα της Eurostat για τις κρατικές δαπάνες. Αναφέρεται στους πραγματικά δαπανηθέντες δημοσιονομικούς πόρους και λειτουργεί συμπληρωματικά προς τον υφιστάμενο δείκτη σχετικά με τον προϋπολογισμό που διατίθεται στα δικαστήρια. Η σύγκριση αφορά τα έτη 2010, 2011 και 2012.

* Παρόλο που το διάγραμμα 24 παρουσιάζει τον ετήσιο εγκεκριμένο προϋπολογισμό που έχει διατεθεί για τη λειτουργία του συνόλου των δικαστηρίων, ανεξάρτητα από την προέλευση ή το ύψος του εν λόγω προϋπολογισμού (εθνικού ή περιφερειακού), το διάγραμμα 25 παρουσιάζει τις γενικές συνολικές κρατικές (πραγματικές) δαπάνες για τα δικαστήρια (δεδομένα εθνικών λογαριασμών, ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών, ομάδα 03.3). Το διάγραμμα 25 περιλαμβάνει επίσης τα συστήματα επιτήρησης και τη νομική συνδρομή⁴⁰.

Διάγραμμα 26: Γενικές κρατικές δαπάνες για δικαστήρια ως ποσοστό του ΑΕγχΠ (πηγή: Eurostat)⁴¹

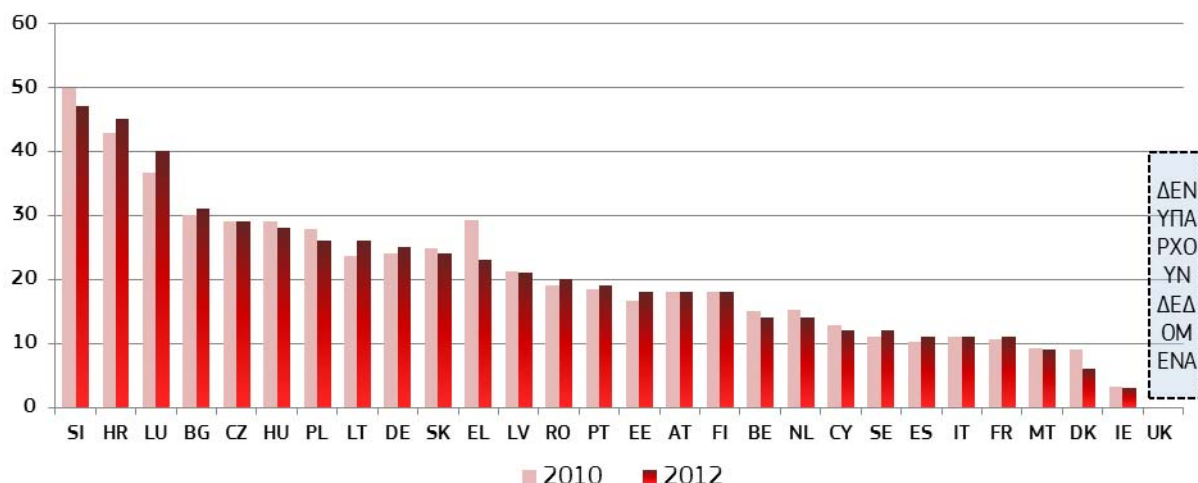
³⁹ Στο διάγραμμα 24 η σημαντική μείωση για την ES οφείλεται στο γεγονός ότι τα δεδομένα των Αυτόνομων Κοινοτήτων και του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου δεν έχουν συμπεριληφθεί στα δεδομένα του 2012.

⁴⁰ Οι ακόλουθες τιμές είναι προσωρινές: BG, EL και HU για όλα τα έτη, SE για το 2012.

⁴¹ Οι ακόλουθες τιμές είναι προσωρινές: BG, EL και HU για όλα τα έτη· για την SE, οι τιμές του 2012 είναι προσωρινές.

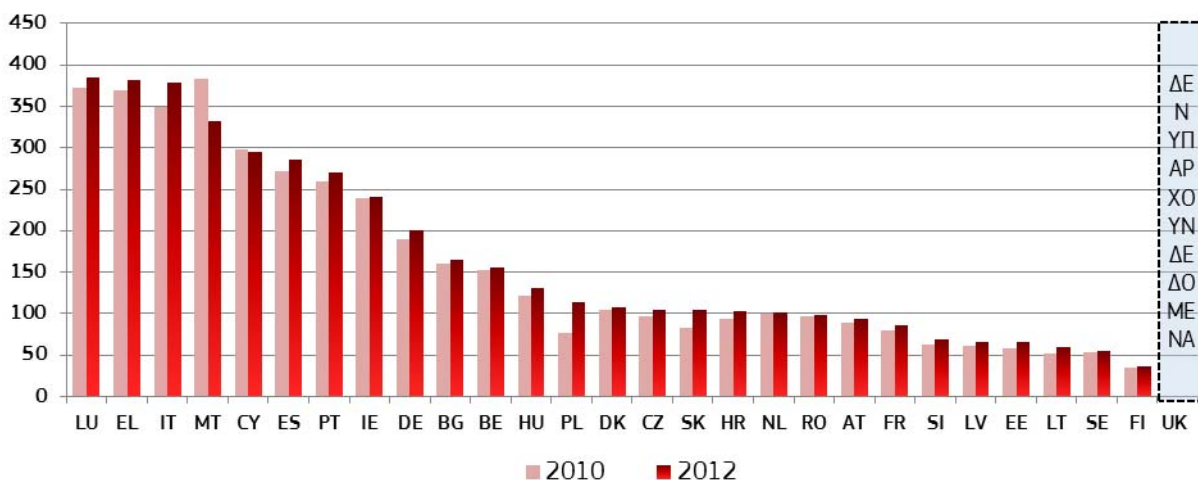
Διάγραμμα 27: Αριθμός δικαστών* (ανά 100.000 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

Ο δείκτης αυτός έχει αναθεωρηθεί σε σχέση με τον πίνακα αποτελεσμάτων του 2013 προκειμένου να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα και να παρασχεθεί πιο εστιασμένη εικόνα. Δεν περιλαμβάνονται πλέον οι λεγόμενοι *Rechtspfleger*/γραμματείς δικαστηρίου που υπάρχουν μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη. Λαμβάνονται υπόψη αποκλειστικά οι δικαστές που εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης.

* Η κατηγορία περιλαμβάνει τους δικαστές που εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ. Δεν περιλαμβάνονται οι λεγόμενοι *Rechtspfleger*/γραμματείς δικαστηρίου που υπάρχουν σε ορισμένα κράτη μέλη.

Διάγραμμα 28: Αριθμός δικηγόρων* (ανά 100.000 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

* Δικηγόρος είναι ένα πρόσωπο το οποίο διαθέτει τα προσόντα και την εξουσιοδότηση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο να αγορεύει και να ενεργεί για λογαριασμό των πελατών του, να ασκεί το δικηγορικό επάγγελμα, να παρίσταται ενώπιον των δικαστηρίων ή να συμβουλευεί και να εκπροσωπεί τους πελάτες του σε νομικές υποθέσεις (σύσταση Rec(2000)21 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ελευθερία άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος).

➤ Συμπεράσματα σχετικά με την ποιότητα των συστημάτων δικαιοσύνης

- Η πλειονότητα των κρατών μελών ήδη διαθέτουν συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης των δραστηριοτήτων των δικαστηρίων. Λίγες μόνο χώρες δεν διαθέτουν συστήματα αξιολόγησης. Οι έρευνες χρηστών απευθύνονται στους

χρήστες του δικαστηρίου ή τους επαγγελματίες νομικούς σε περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη.

- Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν μεθόδους εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Ωστόσο, δεν υπάρχουν διαθέσιμα επικαιροποιημένα δεδομένα σχετικά με τη χρήση τους.
- Η διαθεσιμότητα των εργαλείων τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα δικαστήρια έχει αυξηθεί. Διατίθενται κυρίως για τη διοίκηση και τη διαχείριση των δικαστηρίων και, σε μικρότερο βαθμό, για την ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των δικαστηρίων και των διαδίκων. Σε σημαντικό αριθμό κρατών μελών δεν είναι δυνατή η ηλεκτρονική επεξεργασία των μικροδιαφορών, η είσπραξη μη αμφισβητούμενων οφειλών και η ηλεκτρονική υποβολή αξιώσεων.
- Σχεδόν στο ένα τρίτο των κρατών μελών το ποσοστό συμμετοχής των δικαστών σε δραστηριότητες συνεχιζόμενης κατάρτισης σχετικά με την ενωσιακή νομοθεσία υπερβαίνει το 50%. Στα μισά κράτη μέλη η συμμετοχή των δικαστών σε κατάρτιση σχετικά με την ενωσιακή νομοθεσία είναι κατώτερη του 20%.
- Η κατάρτιση των δικαστών και των επαγγελματιών νομικών και τα εργαλεία ΤΠΕ είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης που βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη. Τα πορίσματα του πίνακα αποτελεσμάτων επιβεβαιώνουν ότι η κατάρτιση και οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών θα πρέπει να αποτελέσουν βασικές συνιστώσες της μελλοντικής πολιτικής της ΕΕ για τη δικαιοσύνη και θα συμβάλουν στην εδραίωση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων των τελευταίων 15 ετών στον τομέα αυτό.

4.3 Ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι μείζονος σημασίας για τη διαμόρφωση ενός ελκυστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Διασφαλίζει την προβλεψιμότητα, την ασφάλεια, την αντικειμενικότητα και τη σταθερότητα του νομικού συστήματος εντός του οποίου δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις. Γι' αυτόν τον λόγο, η βελτίωση της ανεξαρτησίας των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης σε συνδυασμό με την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι επίσης απαίτηση η οποία απορρέει από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Επιπλέον, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι σημαντική για την αποτελεσματική πάταξη της διαφθοράς, όπως επισημαίνεται στην έκθεση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁴².

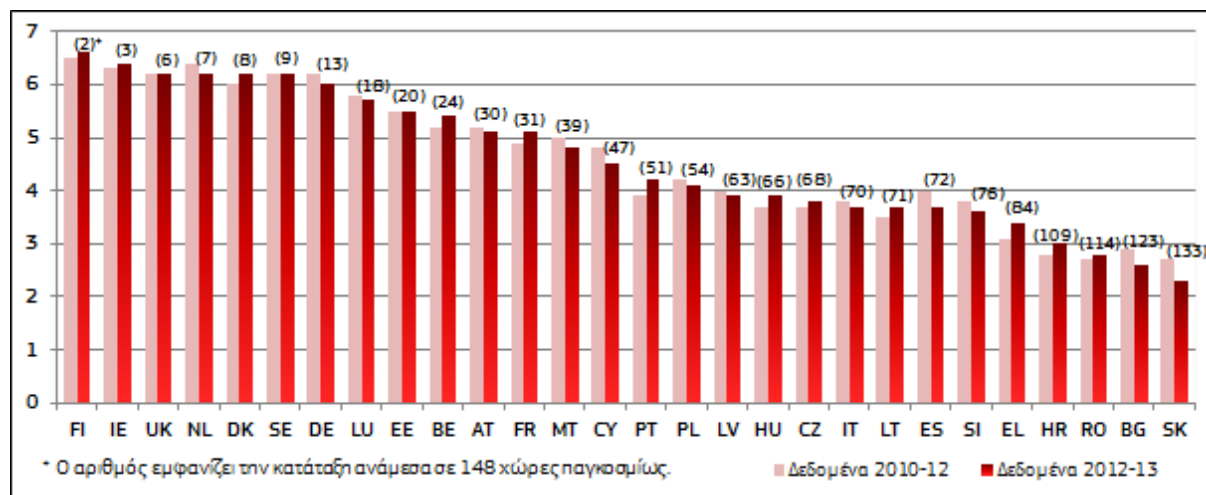
Για να παράσχει πληροφορίες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2013 χρησιμοποίησε τον δείκτη σχετικά με την αντίληψη περί ανεξαρτησίας του δικαστικού συστήματος. Πράγματι, η αντίληψη περί ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της ανάπτυξης, καθώς η αντίληψη περί έλλειψης ανεξαρτησίας λειτουργεί αποτρεπτικά για τις επενδύσεις. Κατά γενικό κανόνα, η δικαιοσύνη δεν πρέπει μόνον να απονέμεται αλλά και να φαίνεται ότι απονέμεται.

⁴² COM (2014)38final, της 4.2.2014, διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_en.pdf και <http://ec.europa.eu/anti-corruption-report/>

Παρόλο που η αντίληψη περί ανεξαρτησίας είναι σχετικός δείκτης, απαιτούνται στοιχεία σχετικά με τη νομική διασφάλιση και την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Γι' αυτόν τον λόγο, στο πλαίσιο του πίνακα αποτελεσμάτων για το 2013 ανακοινώθηκε ότι η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα δίκτυα δικαστών και τις δικαστικές αρχές, θα εξετάσουν πώς θα μπορούσαν να βελτιωθούν η ποιότητα και η διαθεσιμότητα συγκριτικών δεδομένων σχετικά με τη διαρθρωτική ανεξαρτησία.

Σε συνεργασία με το ευρωπαϊκό δίκτυο δικαστικών συμβουλίων (ENCJ), η Επιτροπή ξεκίνησε να συλλέγει στοιχεία σχετικά με τη νομική προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη. Τα διαγράμματα του παραρτήματος παρουσιάζουν μια πρώτη συγκριτική εικόνα σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης των συστημάτων δικαιοσύνης για την προστασία της ανεξαρτησίας τους σε ορισμένες περιπτώσεις όπου ενδέχεται αυτή να διακυβεύεται. Χρησιμοποιούνται πέντε δείκτες προκειμένου να καλυφθούν οι ακόλουθες περιπτώσεις: (i) διασφάλισης σχετικά με τη μετάθεση δικαστών χωρίς τη συγκατάθεσή τους, (ii) απόλυση δικαστών, (iii) κατανομή των εισαχθεισών υποθέσεων εντός του δικαστηρίου, (iv) ανάκληση και αποκλεισμός δικαστών και (v) απειλή της ανεξαρτησίας του δικαστή. Για τις περιπτώσεις αυτές, η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες (εφεξής «η σύσταση»), που εκδόθηκε το 2010, περιλαμβάνει πρότυπα για τη διασφάλιση της τήρησης της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας⁴³.

Διάγραμμα 29: Αντίληψη περί ανεξαρτησίας του συστήματος δικαιοσύνης (αντίληψη – υψηλότερη τιμή σημαίνει καλύτερη αντίληψη) (πηγή: Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ⁴⁴)

⁴³ Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες.

⁴⁴ Ο δείκτης του WEF βασίζεται στις απαντήσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο έρευνας με βάση την ερώτηση: «Σε ποιον βαθμό είναι η δικαιοσύνη στη χώρα σας ανεξάρτητη από την επιρροή μελών της κυβέρνησης, πολιτών ή επιχειρήσεων;». Στην έρευνα απάντησε αντιπροσωπευτικό δείγμα επιχειρήσεων από όλες τις χώρες, οι οποίες εκπροσωπούν τους κύριους τομείς της οικονομίας (γεωργία, μεταποιητική βιομηχανία, μη μεταποιητική βιομηχανία και υπηρεσίες). Η έρευνα διεξήχθη με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων προσωπικών συνεντεύξεων με στελέχη επιχειρήσεων, τηλεφωνικών συνεντεύξεων και επιστολών, με εναλλακτική δυνατότητα την επιγραμμική έρευνα. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>

➤ **Συμπεράσματα σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης**

- Σε αρκετά κράτη μέλη η αντίληψη περί ανεξαρτησίας έχει βελτιωθεί, ενώ σε κάποια άλλα έχει επιδεινωθεί.
- Το παράρτημα του πίνακα αποτελεσμάτων του 2014 περιλαμβάνει επίσης μια πρώτη αντικειμενική συγκριτική επισκόπηση των νομικών διασφαλίσεων που στοχεύουν στην προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης σε ορισμένες περιπτώσεις όπου ενδέχεται να διακυβεύεται. Σε συνεργασία με τα δίκτυα δικαστικών αρχών και δικαστών, καθώς επίσης και με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα διερευνήσει περαιτέρω τον τρόπο με τον οποίο ο πίνακας αποτελεσμάτων θα μπορούσε να συμπεριλάβει συγκριτικά δεδομένα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εν λόγω νομικών διασφαλίσεων και σχετικά με άλλες διασφαλίσεις που αφορούν τη διαρθρωτική ανεξαρτησία.

5. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΤΡΑ

Τα πορίσματα του πίνακα αποτελεσμάτων θα συνεκτιμηθούν κατά την κατάρτιση της επικείμενης ανάλυσης ανά χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2014. Επιπλέον, θα ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2014 επιβεβαιώνει ότι η συγκέντρωση αντικειμενικών, συγκρίσιμων και αξιόπιστων δεδομένων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης που να καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Το γεγονός αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους: έλλειψη διαθεσιμότητας δεδομένων λόγω ανεπαρκούς στατιστικής ικανότητας, έλλειψη συγκρισιμότητας λόγω μεγάλων διαφορών στις διαδικασίες ή τους ορισμούς ή απροθυμία για πλήρη συνεργασία με την CEPEJ.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι σημαντικό να σημειωθεί πραγματική πρόοδος ως προς την ικανότητα συλλογής και παροχής σχετικών δεδομένων για την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα και την ανεξαρτησία των συστημάτων δικαιοσύνης. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της εύρυθμης λειτουργίας των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να ασχοληθούν κατά προτεραιότητα με τη συλλογή ορθών, αμερόληπτων, αξιόπιστων, αντικειμενικών και συγκρίσιμων δεδομένων και να τα καταστήσουν διαθέσιμα, προκειμένου να υποστηρίξουν το εγχείρημα αυτό. Η ανάπτυξη της συλλογής των δεδομένων αυτών με στόχο τη βελτίωση των πολιτικών στον τομέα της δικαιοσύνης εξυπηρετεί το αμοιβαίο συμφέρον των κρατών μελών και των εθνικών δικαστικών συστημάτων.

Η Επιτροπή σκοπεύει να εντατικοποιήσει τις εργασίες της ομάδας εμπειρογνομόνων για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης, προκειμένου να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα, η ποιότητα και η συγκρισιμότητα των δεδομένων που αφορούν την ΕΕ. Εκτός από τη συνεργασία της με την CEPEJ, η Επιτροπή ενισχύει τη συνεργασία με τα ευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της δικαιοσύνης, και ιδιαίτερα με το Ευρωπαϊκό δίκτυο δικαστικών συμβουλίων, το δίκτυο των προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ένωση συμβουλίων επικρατείας και ανώτατων διοικητικών δικαστηρίων και τις ενώσεις επαγγελματιών νομικών, και ειδικότερα με τους δικηγόρους. Θα διερευνηθεί η δυνατότητα συλλογής δεδομένων σχετικά με τη λειτουργία των συστημάτων δικαιοσύνης σε άλλους τομείς εστίασης που αφορούν την ανάπτυξη, όπως τα εγκλήματα χρηματοπιστωτικού και οικονομικού χαρακτήρα.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης συμβάλλει, στα πλαίσια ανοικτού διαλόγου με τα κράτη μέλη, στον εντοπισμό των ορθών παραδειγμάτων και των ενδεχόμενων ελλείψεων των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης. Σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, είναι σημαντικό ο πίνακας αποτελεσμάτων να καλύπτει όλα τα κράτη μέλη και να παρέχονται τα απαραίτητα δεδομένα. Το γεγονός αυτό συνάδει με το κοινό συμφέρον για εύρυθμη λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης, ο οποίος βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, και γενικότερα με τα συμφέροντα της Ένωσης.

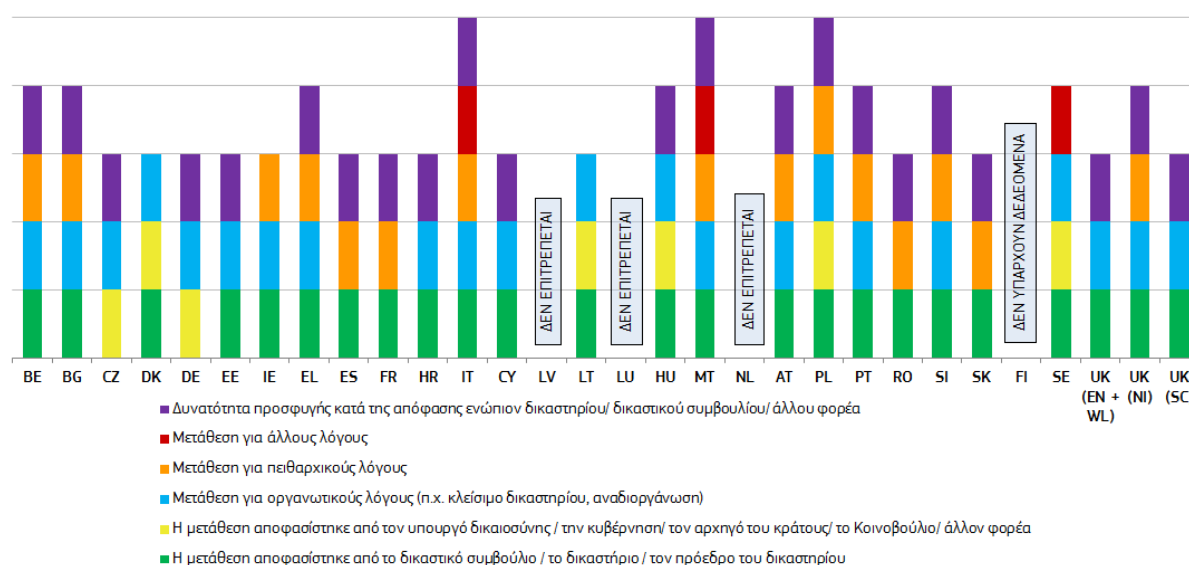
Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2014 καταδεικνύει τη σημασία της εξακολούθησης με αποφασιστικότητα των προσπάθειών που καταβάλλονται για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων δικαιοσύνης, προκειμένου να αποκομιστούν τα πλήρη οφέλη των εν λόγω μεταρρυθμίσεων. Με βάση τον παρόντα πίνακα αποτελεσμάτων, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να ξεκινήσουν ανοικτό διάλογο και εποικοδομητική συνεργασία για την επίτευξη του στόχου αυτού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΑΦΩΡΩΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Τα παρακάτω διαγράμματα παρουσιάζουν μια πρώτη επισκόπηση σχετικά με τις νομικές διασφαλίσεις σε ορισμένες περιπτώσεις χωρίς να αξιολογείται η αποτελεσματικότητά τους⁴⁵. Βασίζονται στις απαντήσεις που δόθηκαν σε ερωτηματολόγιο που συνέταξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το ευρωπαϊκό δίκτυο δικαστικών συμβουλίων⁴⁶.

Διάγραμμα I: Διασφαλίσεις σχετικά με τη μετάθεση δικαστών χωρίς τη συγκατάθεσή τους (μονιμότητα δικαστών)

Το παρόν διάγραμμα εξετάζει την περίπτωση μετάθεσης δικαστών χωρίς τη συγκατάθεσή τους και αναφέρει εάν η μετάθεση αυτή επιτρέπεται και στην περίπτωση που επιτρέπεται: (i) τις αρχές που αποφασίζουν σχετικά με τις μεταθέσεις, (ii) τους λόγους (π.χ. οργάνωση, πειθαρχικές κυρώσεις) για τους οποίους επιτρέπεται η μετάθεση και (iii) κατά πόσον υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά της απόφασης⁴⁷.

Διάγραμμα II: Απόλυση δικαστών πρώτου και δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας

Το παρόν διάγραμμα αναφέρει τις αρχές που διαθέτουν την εξουσία να προτείνουν και να αποφανθούν για την απόλυση δικαστών πρώτου και δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας στα διάφορα κράτη μέλη⁴⁸. Το άνω μέρος της στήλης υποδεικνύει ποιος λαμβάνει την τελική

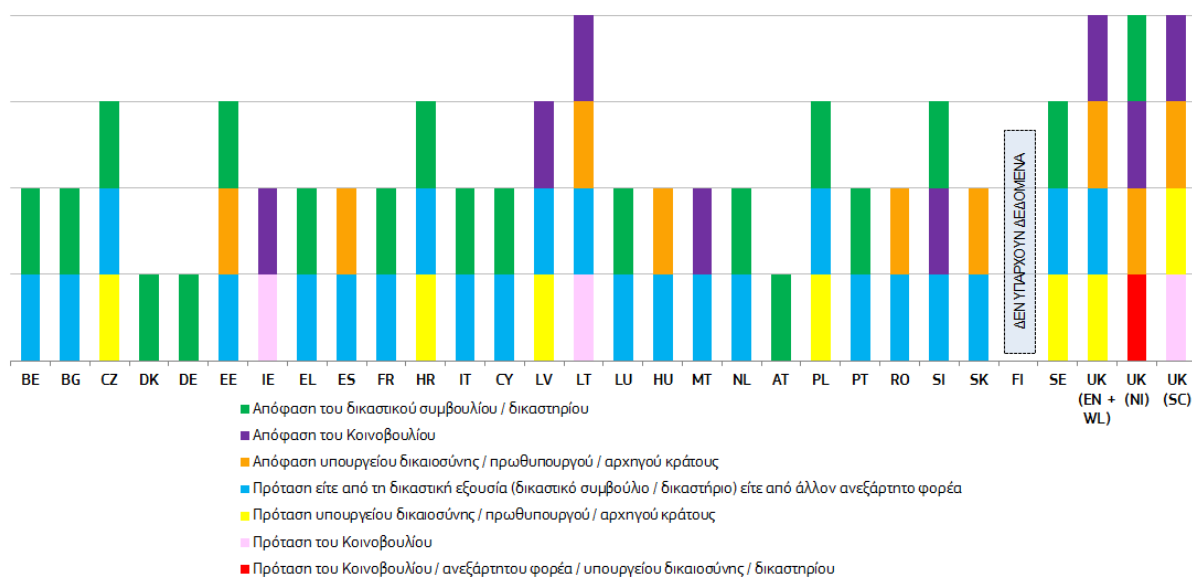
⁴⁵ Η επισκόπηση αυτή περιλαμβάνει μόνο βασικές πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης των συστημάτων δικαιοσύνης και δεν στοχεύει στο να αποτυπώσει την πολυπλοκότητα και τις λεπτομέρειες των συστημάτων αυτών. Στόχος της παρούσας ενότητας είναι η παροχή μιας πρώτης καταγραφής των διασφαλίσεων για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και, επομένως, στα διαγράμματα τα κράτη μέλη παρουσιάζονται με αλφαβητική σειρά βάσει των γεωγραφικών ονομάτων τους στη γλώσσα τους.

⁴⁶ Για τα κράτη μέλη στα οποία δεν υπάρχει δικαστικό συμβούλιο, οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο παρασχέθηκαν σε συνεργασία με το δίκτυο των προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁴⁷ Η παράγραφος 52 της σύστασης περιλαμβάνει εγγυήσεις σχετικά με τη μονιμότητα των δικαστών. Αναφέρεται, συγκεκριμένα, ότι ένας δικαστής δεν πρέπει να μετακινείται σε άλλο δικαστικό αξίωμα χωρίς τη συγκατάθεσή του, εκτός των περιπτώσεων πειθαρχικών κυρώσεων ή της περίπτωσης μεταρρύθμισης της οργάνωσης του δικαστικού συστήματος.

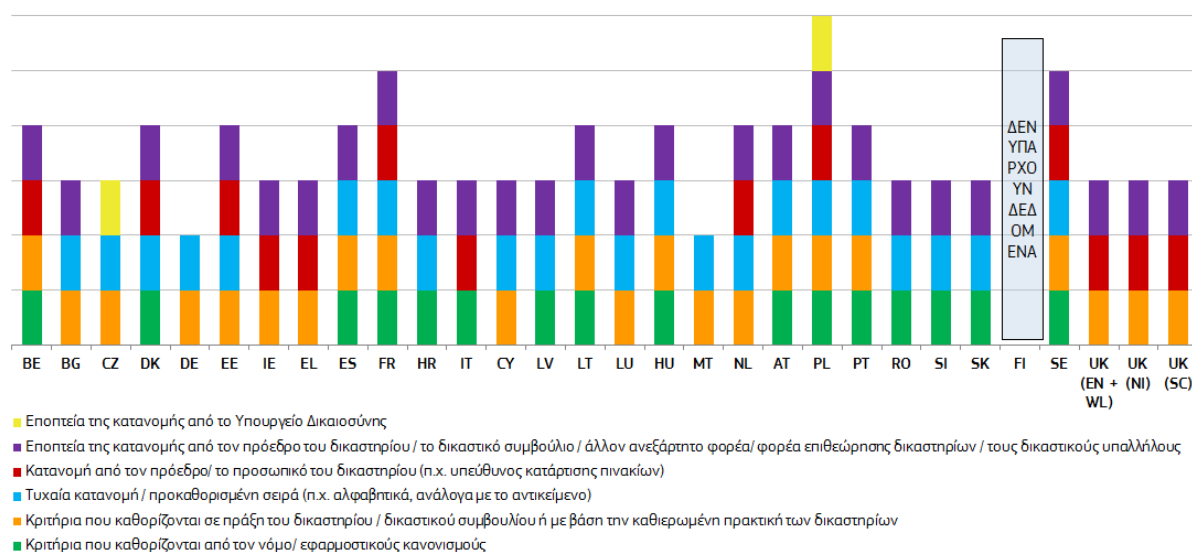
⁴⁸ Σύμφωνα με τις παραγράφους 46 και 47 της σύστασης τα εθνικά συστήματα οφείλουν να παρέχουν διασφαλίσεις σχετικά με την απόλυση των δικαστών.

απόφαση⁴⁹ και το κάτω μέρος, κατά περίπτωση, υποδεικνύει ποιος προτείνει την απόλυση ή ποιος πρέπει να γνωμοδοτήσει πριν ληφθεί η απόφαση.

Διάγραμμα III: Κατανομή των υποθέσεων εντός του δικαστηρίου

Στο παρόν διάγραμμα αποτυπώνονται το επίπεδο στο οποίο καθορίζονται τα κριτήρια για την κατανομή των υποθέσεων εντός του δικαστηρίου (π.χ. νομοθεσία, καθιερωμένη πρακτική), ο τρόπος με τον οποίο διανέμονται οι υποθέσεις (π.χ. από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, από το προσωπικό του, τυχαία κατανομή, προκαθορισμένη σειρά) και η αρχή που εποπτεύει την κατανομή⁵⁰.

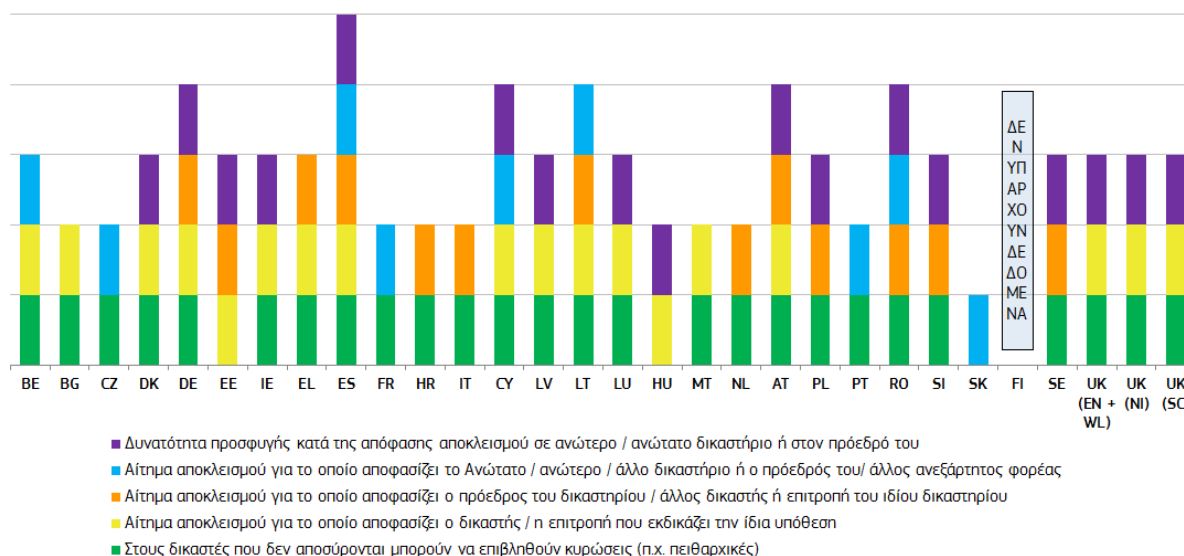

⁴⁹ Μπορεί να πρόκειται για έναν ή δύο διαφορετικούς φορείς ανάλογα με την αιτιολογία της απόλυσης ή το είδος του δικαστή (π.χ. πρόεδρος κ.λπ.).

⁵⁰ Η παράγραφος 24 της σύστασης ορίζει ότι τα συστήματα διανομής των υποθέσεων εντός ενός δικαστηρίου πρέπει να τηρούν αντικειμενικά και προκαθορισμένα κριτήρια, προκειμένου να διασφαλίζεται το δικαίωμα σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστή.

Διάγραμμα IV: Ανάκληση και αποκλεισμός δικαστών

Το διάγραμμα αυτό αναφέρεται στο κατά πόσον οι δικαστές υπόκεινται σε κυρώσεις εάν δεν τηρήσουν την υποχρέωσή τους να αποσυρθούν από την εκδίκαση μιας υπόθεσης στην οποία αμφισβητείται ή διακυβεύεται η αμεροληψία τους ή σε περίπτωση που υφίσταται εύλογη αντίληψη μεροληψίας. Το διάγραμμα αυτό αναφέρει επίσης ποια αρχή⁵¹ αποφασίζει σχετικά με το αίτημα αποκλεισμού που υποβάλει ένας διάδικος με στόχο την αμφισβήτηση ενός δικαστή⁵².

Διάγραμμα V: Διαδικασίες σε περίπτωση απειλής της ανεξαρτησίας του δικαστή

Το παρόν διάγραμμα αναφέρει ποιες αρχές μπορούν να ενεργήσουν στο πλαίσιο συγκεκριμένων διαδικασιών για την προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, όταν οι δικαστές θεωρούν ότι η ανεξαρτησία τους απειλείται⁵³. Περιλαμβάνει επίσης τα μέτρα που μπορούν να λάβουν οι εν λόγω αρχές (π.χ. έκδοση επίσημης δήλωσης, υποβολή καταγγελιών ή επιβολή κυρώσεων κατά των προσώπων που επιδιώκουν να επηρεάσουν δικαστές με ανάρμοστο τρόπο). Τα μέτρα για την προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης λαμβάνονται από την εισαγγελία ή από δικαστήριο, στην περίπτωση των κυρώσεων, ή από το δικαστικό συμβούλιο, στην περίπτωση άλλων μέτρων.

⁵¹ Ενίοτε η απόφαση αυτή μπορεί να ληφθεί από περισσότερες από μία αρχές, ανάλογα με το επίπεδο του δικαστηρίου όπου υπηρετεί ο αποκλεισθείς δικαστής.

⁵² Οι παράγραφοι 59, 60 και 61 της σύστασης προβλέπουν ότι οι δικαστές πρέπει να ενεργούν ανεξάρτητα και αμερόληπτα σε κάθε περίπτωση και πρέπει να αποσύρονται από μια υπόθεση ή να αρνηθούν την εμπλοκή τους σε αυτήν, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι που ορίζονται από τον νόμο και όχι για άλλους λόγους.

⁵³ Σύμφωνα με τις παραγράφους 8, 13 και 14 της σύστασης, σε περίπτωση που οι δικαστές θεωρήσουν ότι η ανεξαρτησία τους απειλείται, θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους αποτελεσματικά μέσα προσφυγής.

